

داستان نو ساین برای از انقلاب تا انقلاب

به کوشش
دکتر یعقوب آژند

استاد دانشگاه تهران

www.molapub.com

[molapub](#)

<https://t.me/molapub>

داستان نویسان ایران

از انقلاب تا انقلاب

به کوشش

دکتر یعقوب آژند

استاد دانشگاه تهران

انتشارات ملی

سرشناسه: آژند، یعقوب، ۱۳۲۸ -

عنوان و نام پدیدآور: داستان‌نویسان ایران از انقلاب تا انقلاب به کوشش یعقوب آژند.

مشخصات نشر: تهران: مولى، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۷۶۸ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول (بخشی رنگی).

شابک: 978-600-339-193-2

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: داستان‌نویسان ایرانی -- قرن ۱۴ -- سرگذشت‌نامه و کتابشناسی

Novelists, Iranian -- 20th century -- Bio-bibliography

نویسندگان ایرانی -- قرن ۱۴ -- سرگذشت‌نامه و کتابشناسی

Authors, Iranian -- 20th century -- Bio - Bibliography

رده بندی کنگره: Z۳۳۶۹

[PIR۳۸۶۹]

رده بندی دیویی: ۰۱۶/۸ تا ۳۶۲۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۰۰۰۷۶

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

انتشارات مولى

تهران: خیابان انقلاب - چهارراه ابوریحان - شماره ۱۱۵۸، تلفن: ۶۶۴۰۹۲۴۳ - نمابر: ۶۶۴۰۰۰۷۹

وب سایت: www.molapub.ir • اینستاگرام: molapub • تلگرام: molapub • ایمیل: molapub@yahoo.com

داستان‌نویسان ایران از انقلاب تا انقلاب

به کوشش: دکتر یعقوب آژند (استاد دانشگاه تهران)

چاپ اول: ۱۴۰۲ • ۲۰۰ نسخه • ۳۷۳/۱
۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۹-۱۹۳-۲ ISBN: 978-600-339-193-2

حروفچینی: دریاچه کتاب • طرح جلد: علی اسکندری

کلیه حقوق مربوط به این اثر محفوظ و متعلق به انتشارات مولى است

فهرست نویسندگان

آ

آبخیز، احمد ۱۵ / آتوسا ۱۵ / آخوندزاده، فتح‌علی ۱۵ / آخوندزاده، منیره ۱۹ / آخوندوف، میرزاسلیم ۱۹ / آخوندوف، میرزامحمد ۱۹ / آذر / آذرآئین، قباد ۱۹ / آذر، امیرهوشنگ ۲۰ / آذرپاد، حسن ۲۱ / آذرخشی، رضا ۲۰ / آذرهوشنگ، احمد ۲۳ / آذری، عباسقلی ۲۳ / آذری، میرسیدعلی ۲۴ / آذریزدی، مهدی ۲۵ / آذینفر، س.ع. ۲۶ / آرزومانیان، آلیس ۲۷ / آریانپور، داریوش ۲۷ / آریانپور کاشانی، عباس ۲۸ / آرین‌نژاد، شاپور ۲۹ / آزادهمدانی، محمدعلی ۳۰ / آغ، قادر ۳۱ / آفتاب، م. الف / آقازاده، محمد ۳۲ / آقاجفی قوچانی، محمدحسن ۳۳ / آقایی، احمد ۳۳ / آل‌احمد، جلال ۳۴ / آل‌احمد، شمس ۳۸ / آلیاری، حسین ۳۹ / آموزگار، سیروس ۴۰ / آیت‌اللهی، مهدی ۴۱ / آیتی، عبدالحسین ۴۱

ا

ابراهیم‌پور؛ فریز ۴۴ / ابراهیم‌پور، محمدتقی ۴۵ / ابراهیم‌زاده، اعظم ۴۶ / ابراهیمی، جعفر ۴۶ / ابراهیمی، نادر ۴۷ / ابیطحی، منیر ۵۱ / ابن‌یوسف، محمد ۵۱ / ابوالفتحیان، حسن ۵۱ / احترامی، منوچهر ۵۲ / احتشامی، ابوالحسن ۵۲ / احرار، احمد ۵۳ / احسانی، عنایت‌الله ۵۴ / احمد محمود (احمد عطا) ۵۴ / احمدی، احمدرضا ۵۷ / احمدی، اصغر ۵۹ / احمدی، عابدین ۵۹ / احمدی، عبدالرحیم ۵۹ / احمدی، فتح‌الله ۶۲ / احمدی، فخری ۶۱ / احمدی‌پور، حسین ۶۱ / احمدی‌سرشت، هوشنگ ۶۲ / احیاء، کوچک ۶۲ / احیایی، محمود ۶۲ / اخگر، عطاءالله ۶۴ / ادیب صابر، م. ۶۴ / ارجمند، فرهنگ ۶۴ / ارغوان، م.ب. ۶۴ / اخوان ثالث، مهدی ۶۵ / اخوت، محمدرحیم ۶۷ / اخوت، مهدی ۶۸ / ادیب‌طوسی، محمدامین ۶۸ / ارداقی، علی‌اکبر ۷۰ / اردوبادی، محمدسعید ۷۰ / اروتقی کرمانی، رسول ۷۱ / استادی مقدم تهرانی، رضا ۷۴ / اسدآبادی، سیدجمال‌الدین ۷۵ / اسدی، هوشنگ ۷۶ / اسفندیاری، علی (نیما یوشیج) ۷۷ / اسلامی، محمد ۸۱ / اسلامی، فرهنگ ۸۱ / اسلامی‌ندوشن، محمدعلی ۸۲ / اسلامی، مصطفی ۸۶ / اسماعیلی، امیر ۸۷ / اشرفی، بیژن ۸۸ / اصغری، حسن ۸۸ / اصفهانی، محمدعلی ۸۹ / اصفهانی، میرزا حبیب ۹۰ / اصفهانی، نورالله ۹۱ / اعتصامی، نصرالله خان ۹۲ / اعتصامی، ابوالحسن ۹۲ / اعتضادی، ملکه ۹۳ / اعتمادزاده، محمود (م. ا. به آذین) ۹۳ / اعتمادسرای، هاشم ۹۶ / اعتمادالسلطنه، محمدحسن - خان ۹۶ / اعتمادی، رجبعلی ۹۹ / اعلائی، امیرفرشید ۱۰۱ / افخمی رسولی، مهین ۱۰۲ / افخمی روحانی، غلامرضا ۱۰۲ / افراشته، محمدعلی ۱۰۲ / افشار، طغرل ۱۰۵ / افشارفر، ناصر ۱۰۶ / افغان، مهدی ۱۰۶ / افغانی، محمدعلی ۱۰۷ / اکبرزاده، محمود ۱۱۰ / اکبرزاده، هوشنگ ۱۱۰ / اکبری، هوشنگ ۱۱۰ / الموتی‌نیا، مصطفی ۱۱۱ / الهامی، حسین ۱۱۱ / الهی، اصغر ۱۱۳ / الهی، صدرالدین ۱۱۵ / الهی، همایون ۱۱۶ / امید، حسین ۱۱۶ / امیرانی، علی‌اصغر ۱۱۷ / امیرشاهی، مهشید ۱۱۸ / امیری، حسین ۱۱۹ / امیری خورمه، نسرتین ۱۱۹ / امیری گروسی، منصور ۱۱۹ / امین سعید، کبرا (شهزاد) ۱۲۰ / امینی، امیرقلی ۱۲۱ / امینی، محمدرضا ۱۲۲ / امینی، منصور ۱۲۲ / انتصار، امیر ۱۲۲ / انجوی شیرازی، ابوالقاسم ۱۲۳ / انزایی‌نژاد، رضا ۱۲۴ / انصاری، حسن ۱۲۵ / انصاری، ربیع ۱۲۶ / انصاری، هرمز ۱۲۶ / انصاری، مسعود ۱۲۷ / انصافپور، غلامرضا ۱۲۸ / اوستا، مهرداد ۱۲۹ / ایرانلو، علی ۱۳۰ / ایرانی، ناصر ۱۳۱ / ایروانی، ب. ۱۳۳ / ایزدی، اسماعیل ۱۳۳ / ایزدی، رضا ۱۳۳ / ایلیا، ع. ۱۳۳ / ایوبی، محمد ۱۳۳

ب

باباگلک، هادی ۱۳۵ / بابا مقدم، رضا ۱۳۶ / بابایی، کوروس ۱۳۶ / باختری، هوشنگ ۱۳۷ / باستان، نصرت‌الله ۱۳۷ / باغچه‌بان، جبار ۱۳۸ / برآبادی، محمود ۱۴۱ / برازجانی، احمد ۱۴۳ / براهنی، رضا ۱۴۳ / بدرطالعی، محمود ۱۴۵ / بدره‌ای، فریدون ۱۴۶ / بدیع، میرزا حسن خان ۱۴۸ / برومند، جمشید ۱۵۰

بريجانى، ايرج ۱۵۰ / بقاى كرماني، ملكه ۱۵۰ / بلورى، محمد ۱۵۱ / بناكار، مينو ۱۵۲ / بونيني، جمشيد ۱۵۳ / بهار، شميم ۱۵۳ / بهار، محمدتقى ۱۵۴ / بهار، مهرداد ۱۵۸ / بهرامى، عبدالله ۱۵۹ / بهرامى، ميهن ۱۶۰ / بهرنكي، صمد ۱۶۱ / بهزادى، على ۱۶۴ / بهمن، سيروس ۱۶۵ / بهنام، جمشيد ۱۶۵ / بهنيا، عبدالحسين ۱۶۶ / بيدار، چنگيز ۱۶۷ / بيضاوى، حسن ۱۶۷ / بيضاى، بهرام ۱۶۸ / بيگدلى، احمد ۱۷۳ / بينا، ميهن ۱۷۴

ب

پاراسازاد، على اصغر ۱۷۵ / پارسي پور، شهرنوش ۱۷۵ / پاك بين، على ۱۷۶ / پاك نژاد، سعیده ۱۷۷ / پاينده، ابوالقاسم ۱۷۷ / پرتو، پرويز ۱۷۸ / پرتو اعظم، ابوالقاسم ۱۷۹ / پرواز، محمد ۱۸۱ / پروانه، خاطره ۱۸۱ / پرويزى، رسول ۱۸۱ / پروين، فضل الله ۱۸۴ / پزشك نژاد، ايرج ۱۸۴ / پزشك نيا، حسن ۱۸۷ / پگاه، ن. ۱۸۷ / پورافكارى، نصرت الله ۱۸۷ / پورثاني، محمد ۱۸۸ / پورزاده، رضا ۱۸۹ / پورسعید، اسماعيل ۱۸۹ / پورقمى، ناصر ۱۹۰ / پويان رباني، عليرضا ۱۹۰ / پهلوان، موسى ۱۹۱ / پهلوان مازنداني، عباس ۱۹۱ / پي آفرين، خسرو ۱۹۳ / پيشه وري، سيدجعفر ۱۹۳

ت

تاجور بيرجندی، بهروز ۱۹۶ / تبريزى، عليرضا ۱۹۶ / تدین، عطاء الله ۱۹۷ / تربتي، محمدجواد ۱۹۸ / ترقى، گلى ۱۹۹ / ترقى، لطف الله ۲۰۰ / ترك زاده، احمد ۲۰۱ / تركيبي، رشيد ۲۰۲ / تشويقي، ماه منير ۲۰۲ / تقضلى، جهانگير ۲۰۲ / تقوايى، ناصر ۲۰۳ / تقى پور، تقى ۲۰۴ / تقى زاده، محمد ۲۰۵ / تمدن، محمد ۲۰۵ / تنكبابنى، فريدون ۲۰۶ / توللى، ميهن ۲۰۷ / تهراني، محمد ۲۰۸ / تيمورتاش، ايراندخت ۲۰۸ / تيناتهراني، كاظم ۲۰۹

ث

تقى، خليل ۲۱۱

ج

جابرى، منوچهر ۲۱۳ / جامعى، هادى ۲۱۳ / جراح زاده، منوچهر ۲۱۴ / جزايرى، مرتضى ۲۱۴ / جلالى، على ۲۱۵ / جلالى نائينى، غلامرضا ۲۱۶ / جلاير، شيرين ۲۱۷ / جلى، ابوتراب ۲۱۶ / جليلى، جهانگير ۲۱۷ / جليلى ركنى ۲۱۸ / جمالزاده، سيدمحمدعلى ۲۱۹ / جمالى، بوداغ ۲۲۳ / جمالى، سهام الدين ۲۲۴ / جمشيدى، اسماعيل ۲۲۳ / جم نژاد، مهرى ۲۲۴ / جمهرى، جهانبخش ۲۲۵ / جناب زاده، محمد ۲۲۵ / جنتى عطايى، ابوالقاسم ۲۲۶ / جوادى، محمدهادى ۲۲۸ / جوادى، مهدى ۲۲۸ / جواهرى، نصرت الله ۲۲۸ / جودت، حسين ۲۲۹ / جودى، ميرزامحمدخان ۲۲۹ / جوياسفنديارى، مصطفى ۲۲۹ / جهانباني، امير سيف الله ۲۲۹ / جيرودى، كاظم ۲۲۹

چ

چوبك، صادق ۲۳۱ / چليبى، عباس ۲۳۳ / چوبينه، جلال ۲۳۳ / چهل تن، اميرحسن ۲۳۵

ح

حاتم، مسعود ۲۳۶ / حاتمى، عزيزالله ۲۳۶ / حاج زين العابدين مراغه اى ۲۳۷ / حاج سيدجوادى، عباس ۲۳۹ / حاج سيدجوادى، اصغر ۲۳۹ / حاجى زاده، اكبر ۲۴۰ / حافظى، على محمد ۲۴۰ / حالت، ابوالقاسم ۲۴۰ / حاكي، عباس ۲۴۲ / حاشى، محمدسعید ۲۴۳ / حجازى، سيدجمال الدين ۲۴۳ / حجازى، سيدمحمدباقر ۲۴۴ / حجازى، محمّد (مطيع الدوله) ۲۴۴ / حجت، جواد ۲۵۰ / حجت، رضا ۲۵۰ / حجتى، ابوالمجد ۲۵۰ / حجتى كرماني، على ۲۵۰ / حسابدار، محمد ۲۵۱ / حسام، حسن ۲۵۲ / حسام، محسن ۲۵۲ / حسيني، منصوره ۲۵۳ / حسيني زاده، سيد محمود ۲۵۳ / حسيني گوراب پسي، عزيز ۲۵۴ / حضرتى، پرويز ۲۵۴ / حقيقت، شاپور ۲۵۵ / حقيقى، عارفه ۲۵۵ / حكيم، عباس ۲۵۵ / حكيم الهى، فريدنى، هدايت الله ۲۵۷ / حكيم عراقى، عبدالله ۲۵۷ / حكيم فر، عبدالله ۲۵۷ / حكيمى، محمود ۲۵۸ / حمزوى، خسرو ۲۵۹ / حميدى شيرازى، مهدى ۲۶۰ / حميدى همدانى، على ۲۶۳ / حنايى، حسن ۲۶۳ / حيدرى، بهرام ۲۶۴

خ

خاکسار، نسیم / ۲۶۵ / خاکسار ابهری، غلامعلی / ۲۶۶ / خامه‌ای زاده، انور / ۲۶۷ / خانشاقی، م.ج. / ۲۶۸ / خان ملک ساسانی، سیداحمد / ۲۶۸ / خداداده، میرزااحمدعلی / ۲۶۹ / خدایار، امیرناصر / ۲۷۰ / خرازی، نورالله / ۲۷۲ / خراسانی، حمدحسین / ۲۷۳ / خرسند، بیژن / ۲۷۳ / خرسند، پرویز / ۲۷۴ / خسروی کرمانشاهانی، محمدباقر میرزا / ۲۷۵ / خطابخش، علی اصغر / ۲۷۶ / خطیبی، پرویز / ۲۷۶ / خلیلی، عباس / ۲۷۸ / خطیر، ملک ناصرالدین / ۲۸۱ / خلیلی، عظیم / ۲۸۱ / خلیلی، محمدعلی / ۲۸۲ / خلیلی عراقی، محمدرضا / ۲۸۳ / خواجه نوری، ابراهیم / ۲۸۳ / خوافی، محمود / ۲۸۶ / خیر، غلامحسین / ۲۸۶

د

دادخواه، احمد / ۲۸۸ / دادگستر، نیرالدین / ۲۸۸ / دادویی، سیاوش / ۲۸۸ / دارابی، ابراهیم / ۲۸۹ / دارایی، بهین دخت / ۲۹۰ / دانا، میمنت / ۲۹۰ / دانش، اصغر / ۲۹۱ / دانش آراسته، مجید / ۲۹۱ / دانشپور، رضا / ۲۹۳ / دانشور، سیمین / ۲۹۴ / دانشور، منصور / ۲۹۶ / داودی، محمد / ۲۹۶ / داودی، مهدی / ۲۹۶ / داوری، علی / ۲۹۶ / دربندی، قاسم / ۲۹۷ / دژدربان، کارایت (کارو) / ۲۹۷ / درویشان، علی اشرف / ۲۹۸ / دژکام، محمود / ۳۰۰ / دستگردی اصفهانی، محسن / ۳۰۱ / دشتی، علی / ۳۰۱ / دلجو، محمدرضا (فرزان دلجو) / ۳۰۵ / دوامی، مجید / ۳۰۵ / دوستدار، فریدون / ۳۰۶ / دولت آبادی، امین / ۳۰۷ / دولت آبادی، حسین / ۳۰۷ / دولت آبادی، محمود / ۳۰۸ / دولت آبادی، یحیی / ۳۱۱ / دهخدا، علی اکبر / ۳۱۲ / دهقانی، بهروز / ۳۱۴ / دیکانفر، ابوالفضل / ۳۱۵ / دیلمقانی، ابراهیم / ۳۱۵

ذ

ذوالریاستین، صدر / ۳۱۶

ر

رادی، اکبر / ۳۱۷ / راز / ۳۲۵ / رازی، فرهنگ / ۳۲۵ / رازی، فریده / ۳۲۵ / رافعی، بهمن / ۳۲۶ / رامتین، حسین / ۳۲۶ / رجا، کمال / ۳۲۷ / رحمانی، ابوالقاسم / ۳۲۷ / رحمتی، علیرضا / ۳۲۸ / رحیم زاده صفوی، سلطان علی اصغر / ۳۲۸ / رحیمی، فاطمه / ۳۳۰ / رحیمی، مصطفی / ۳۳۰ / رازقی، محسن / ۳۳۲ / رسام ارزنگی، عباس / ۳۳۲ / رستگار، مجید / ۳۳۴ / رضاخانی، محمد / ۳۳۵ / رضازاده شفق، صادق / ۳۳۵ / رضوی عماد، عبدالله / ۳۳۶ / رضی، هاشم / ۳۳۸ / رکن زاده آدمیت، محمدحسین / ۳۳۹ / روحی، محمد / ۳۴۱ / روستاباختری، محمدصابر / ۳۴۱ / رهبر، ابراهیم / ۳۴۲ / رهبر اصفهانی، حبیب الله / ۳۴۳ / رهبر، شمس / ۳۴۳ / رهگو، بهار / ۳۴۳ / رهگذر، ذبیح الله / ۳۴۳ / رهنما، حمید / ۳۴۳ / رهنما، زین العابدین / ۳۴۴ / رهنما، فریده / ۳۴۵ / ریحان، یحیی / ۳۴۶ / رئیس، محمدشفیع / ۳۴۷

ز

زاهدی حقیقی گیلانی، مهدی / ۳۴۹ / زرگریان، حسین / ۳۴۹ / زعیم، کوروش / ۳۴۹ / زمانی، حسین / ۳۵۱ / زمانی آشتیانی، محمدابراهیم / ۳۵۱ / زنجانی، شیخ ابراهیم / ۳۵۲ / زنگاله، ایرج / ۳۵۳ / زهراوی، منصوره / ۳۵۳

س

سادات اشکوری، کاظم / ۳۵۴ / سادات شریفی، مصطفی / ۳۵۵ / سارلی، احمد / ۳۵۶ / سازگار، ژیللا / ۳۵۶ / ساعدی، غلامحسین (گوهر مراد) / ۳۵۷ / سالک، احمد / ۳۶۴ / سالمی، سیروس / ۳۶۴ / سالور، حسینقلی میرزا / ۳۶۵ / سالور، سبکتکین / ۳۶۵ / سامان، منوچهر / ۳۶۷ / ساوجی، مریم / ۳۶۷ / ساهر، حبیب / ۳۶۷ / سپالو، محمدعلی / ۳۶۹ / سجادی لاریجانی، محمدعلی / ۳۷۳ / سرباز نجف آبادی، الهه / ۳۷۳ / سردادور، حمزه / ۳۷۳ / سرفراز، ناهید / ۳۷۴ / سرکوب، غلامحسین / ۳۷۵ / سرمد، غلامعلی / ۳۷۵ / سروش، احمدعلی / ۳۷۶ / سزایی، کاظم / ۳۷۷ / سعیدی، احمد / ۳۷۸ / سعیدنیا، سیدجلال الدین / ۳۷۸ / سعیدی سیرجانی، علی اکبر / ۳۷۹ / سلحشور، کوروش / ۳۸۱ / سلطانی، م. / ۳۸۱ / سلیمانی، ایرج / ۳۸۲ / سلیمانی، محمد / ۳۸۲ / سلیمی، منوچهر / ۳۸۲ / سهی، امیر هوشنگ / ۳۸۳ / سهیلی، مهدی / ۳۸۴ / سهیلی خوانساری، احمد / ۳۸۶ / سیاحی، عباس / ۳۸۷ / سیدفاطمی، محمد / ۳۸۷ / سیدی، منیر / ۳۸۷ / سینایی، حسین / ۳۸۷

ش

شاپوریان، رضا / ۳۸۸ / شاد، حمید / ۳۸۹ / شادرخ، احمد / ۳۸۹ / شادلو، نصرت الله / ۳۸۹ / شادمان، سیدفخرالدین / ۳۹۰ / شامبیانی، ایرج / ۳۹۲ / شاملو، احمد / ۳۹۲ / شاهانی شرق، خسرو / ۳۹۷ / شاه حسینی،

ناصرالدین ۴۰۰ / شاهرخ، بهرام ۴۰۱ / شاهرودی، محمد اسماعیل ۴۰۲ / شاهین، س.م. / شاهین پر، ناصر ۴۰۳ / شایان، منوچهر ۴۰۴ / شایانی، عطیه ۴۰۴ / شجاعیان، علی ۴۰۴ / شریعتمداری تهرانی، جعفر (درویش) ۴۰۵ / شریعتی فرینانی، علی ۴۰۵ / شریف، شمس الدین ۴۰۸ / شریف، ص ۴۰۸ / شریف طهرانی، علی اصغر ۴۰۸ / شریفی، شهین ۴۰۹ / شریفی، صدیقه ۴۰۹ / شریفی، محمد ۴۰۹ / شعاعی تهرانی، عبدالحمید ۴۱۰ / شعسعانی، حسین ۴۱۱ / شعله‌ور، بهمن ۴۱۱ / شفقت، محمدعلی ۴۱۲ / شفیانی، منوچهر ۴۱۳ / شکرانی، منوچهر ۴۱۳ / شکری، محمد ۴۱۳ / شکوهی، مهرداد ۴۱۴ / شکوهیان، محمدعلی ۴۱۵ / شکی، انور ۴۱۵ / شکیاپور، عنایت‌الله ۴۱۵ / شمس حکیمی، داوود ۴۱۷ / شهباز، حسن ۴۱۸ / شهدادی، هرمز ۴۱۸ / شهرام، مصطفی ۴۱۹ / شهران، جمال‌الدین ۴۱۹ / «شهرزاد» علیرضا کریمیان ۴۲۰ / شهرستانی، محمدحسین ۴۲۰ / شهباز، علیرضا ۴۲۱ / شهری، جعفر ۴۲ / شهید نورایی، محمد ۴۲۴ / شهیدی، ایرام ۴۲۴ / شیروانی، الف ۴۲۵ / شیفته، نصرالله ۴۲۵ / شیرازی، محمدعلی ۴۲۷ / شین پرتو، (علی شیرازپورتو) / ۴۲۸

ص

صابر، فریدون ۴۳۰ / صابری، حجت‌الله ۴۳۰ / صادقی، بهرام ۴۳۰ / صابری، غلامرضا ۴۳۰ / صادقی، محمدرضا ۴۳۳ / صادق نویری تبریزی، حمید ۴۳۳ / صادقی عارف، علی اکبر ۴۳۴ / صالحی آرتیمانی، جهانگیر ۴۳۴ / صالحی اصفهانی، ز. ۴۳۴ / صالحیار، غلامحسین ۴۳۴ / صبحی مهتدی، فضل‌الله ۴۳۶ / صبور، داریوش ۴۳۹ / صداقت نژاد، جمشید ۴۴۰ / صدر، ابوالحسن ۴۴۱ / صدر، حمید ۴۴۲ / صدر، رضا ۴۴۲ / صدر، سیدرضا ۴۴۲ / صدرحاج سیدجواد، حسن ۴۴۳ / صدری، محمد ۴۴۴ / صدری، عبدالرحمن ۴۴۴ / صدقی، ابوالقاسم ۴۴۵ / صغیری، ایرج ۴۴۵ / صفا، منوچهر ۴۴۶ / صفار، م. ۴۴۷ / صفارزاده، طاهره ۴۴۷ / صفاری، محمدعلی ۴۴۸ / صفای اصفهانی، جمشید ۴۴۹ / صفایی ملایری، ابراهیم ۴۴۹ / صفوه، نادر ۴۵۰ / صفوی، جواد ۴۵۰ / صفوی، علی ۴۵۰ / صفوت تبریزی، میرزا محمدحسن ۴۵۰ / صفوی، پریچهر ۴۵۱ / صفوی، علی اصغر ۴۵۱ / صلاحی، عمران ۴۵۱ / صلاحی مقدم، فریدون ۴۵۳ / صمصامی، محمد ۴۵۳ / صنعتی‌زاده کرمانی، عبدالحسین ۴۵۴ / صیرفی، ابوالحسن ۴۵۶

ط

طارمی منجلی، هادی ۴۵۷ / طالوب تبریزی، میرزا عبدالمعظم ۴۵۷ / طالبی، فرامرز ۴۵۹ / طاهباز، سیروس ۴۶۱ / طاهران، محمود ۴۶۲ / طاهرخانی، حسین ۴۶۲ / طاهری بویراحمادی، عطا ۴۶۲ / طباطبایی، حسن ۴۶۳ / طباطبایی، ژازه ۴۶۳ / طباطبایی یزدی، محمدرضا ۴۶۴ / طبری، احسان ۴۶۴ / طلوعی، باقر ۴۶۶ / طوسی، بهرام ۴۶۷ / طیار، محمود ۴۶۸

ع

عارف قزوینی، ابوالقاسم ۴۶۹ / عارفی، عباس ۴۷۰ / عازمی خواه، حسین ۴۷۱ / عاصمی، محمد ۴۷۲ / عالیزاده، حسن ۴۷۳ / عالمی، محمود ۴۷۳ / عامری، همایون ۴۷۳ / عاملی، باقر ۴۷۳ / عباداللهی واحد، داریوش ۴۷۵ / عباسپور تمیجانی، محمدحسین ۴۷۶ / عراقی، علیرضا ۴۷۷ / عرفان، غلامعلی ۴۷۷ / عزتی‌زاده، فرهاد ۴۷۷ / عزیزی، محمد ۴۷۷ / عشیری، امیر ۴۷۸ / عصار، سیدعمادالدین (ع. راصع) ۴۸۱ / علامه‌زاده، رضا ۴۸۳ / علوی، بزرگ ۴۸۴ / علوی، محمدرضا ۴۸۷ / علوی وزیری، ف. ۴۸۷ / علی‌آبادی، ایرج ۴۸۷ / علی‌آبادی، صفری ۴۸۸ / علی‌رضا ۴۸۸ / علیزاده، حسن ۴۸۸ / علیزاده، غزاله ۴۸۸ / عمادی، اسدالله ۴۹۰ / امیدخراسانی، عیسی ۴۹۰ / عنایتی، سعیدعیسی پور ۴۹۰

غ

غروی، محمد ۴۹۱ / غریب کرگانی، غلامحسین ۴۹۲ / غریفی، عدنان ۴۹۲ / غفاری، فتح‌الله ۴۹۳ / غفاری، مهراق‌دس ۴۹۴ / غیائی، فیروزه ۴۹۴

ف

فارسی، محسن ۴۹۵ / فاروقی، عباس ۴۹۶ / فاروقی، فؤاد ۴۹۶ / فاریان، نصرالله ۴۹۶ / فاضل لاریجانی، جواد ۴۹۷ / فاضل، عبدالحق فاضل، مزین ۵۰۰ / فاضلی، تقی ۵۰۰ / فتاحی، میرداوود ۵۰۱ / فتوت، مهران ۵۰۱ / فتحی، محمد ۵۰۱ / فتحی، نصرت‌الله (آتشباک) فدایی‌نیا، علی مراد ۵۰۳ / فرادونی، شهرام

۵۰۴ / فرازمند، مجید ۵۰۴ / فرامرز، عبدالرحمن ۵۰۴ / فرجام، فریده ۵۰۵ / فرخزاد، پوران ۵۰۶ / فرد، جهانگیر ۵۰۷ / فرزانه، ابوالقاسم ۵۰۷ / فرسای، محمد ۵۰۸ / فرسی، بهمن ۵۰۸ / فرشچی، مهین ۵۱۰ / فرمانفرمانیان، عبدالرحمن ۵۱۱ / فرنود، غلامحسین ۵۱۱ / فروتن، حسین ۵۱۲ / فروزش، جمشید ۵۱۲ / فرهنگ رازی، موسی ۵۱۳ / فرهیخته، شمس‌الدین ۵۱۴ / فرهوشی، علی محمد ۵۱۴ / فصیح، اسماعیل ۵۱۵ / فصیحی تهرانی، ذبیح‌الله ۵۱۷ / فضلی، علی اکبر ۵۱۷ / فقیری، ابوالقاسم ۵۱۸ / فقیری، امین ۵۱۹ / فقیه پرشکوهی، نرجس ۵۲۲ / فیض، محمد ۵۲۳ / فیضی، ابوالقاسم ۵۲۳ / فیلسوف ناظمی، حسام‌الدین ۵۲۳ / ق

قاجاریان، فلورا ۵۲۴ / قارونی، محمدرضا ۵۲۴ / قاسملو، فریبرز ۵۲۴ / قاسمی، احمد ۵۲۴ / قاسمی، ابوالفضل ۵۲۵ / قاضی، احمد ۵۲۶ / قاضی، نعمت‌الله ۵۲۶ / قاضی، محمد ۵۲۷ / قاضی سعید، پرویز ۵۳۰ / قاضی‌نور، قدسی ۵۳۲ / قاطان، هدایت‌الله ۵۳۳ / قانع زهرایی، حسن ۵۳۴ / قدسی نخعی، حسین ۵۳۴ / قدیران، محمدعلی ۵۳۴ / قربانی، محمدرضا ۵۳۵ / قره‌باغی، سلیمانخان ۵۳۵ / قریب، شاپور ۵۳۶ / قریب، یحیی ۵۳۸ / قطبی، بهروز ۵۳۹ / قهرمانی، انور ۵۳۹ / قهرمانی، ابوالفتح ۵۳۹ / قهرمانی، سیروس ۵۴۰ / قهرمانی، شرف‌الدین ۵۴۰ / قهرمانی، هوشنگ ۵۴۱ / ک

کاتبی، حسینقلی ۵۴۲ / کار، فریدون ۵۴۳ / کارگر، داریوش ۵۴۵ / کازرونی، جعفر ۵۴۶ / کارون / کاسمی، نصرت‌الله ۵۴۷ / کاظم‌زاده ایران‌شهر، حسین ۵۴۸ / کاظمی، سید مرتضی (مشفق کاظمی) ۵۴۹ / کاظمیه، اسلام ۵۵۵ / کامپوره ۵۵۶ / کاویان، اسفندیار ۵۵۶ / کاویانپور، احمد ۵۵۶ / کردانی، تقی ۵۵۷ / کرمانی، آقامحمد ۵۵۷ / کرمانی، فروزان ۵۵۷ / کرمانی، مصطفی ۵۵۷ / کروپ، د. ۵۵۷ / کسمایی، علی اکبر ۵۵۸ / کشاورز، عزیزالله ۵۵۹ / کشاورز، کریم ۵۶۰ / کشوری، فرهاد ۵۶۱ / کلاسی، محمدعلی ۵۶۲ / کلاتری، ایرج ۵۶۳ / کلباسی اشتری، محمد ۵۶۳ / کلکی، بیژن ۵۶۳ / کلهر، جواد ۵۶۵ / کمالی، احمد کمالی، حیدرعلی ۵۶۵ / کوشان، منصور ۵۶۶ / کوهی، غصنفر ۵۶۷ / کوهی کرمانی، حسین ۵۶۷ / کیا، زهرا (خانلری) ۵۶۹ / کیانپور، غلامرضا ۵۷۰ / کیانوش، محمود ۵۷۱ / کی‌مرام، منوچهر ۵۷۶ / کیوان قزوینی، عباسعلی ۵۷۷ / کیوانی، کیواندخت ۵۷۸ / گ

گل‌آرا، امیر ۵۷۹ / گلبو، فریده ۵۷۹ / گلابدره‌ای، محمود ۵۸۱ / گلزاده، هادی ۵۸۱ / گلستان، ابراهیم ۵۸۳ / گلشن، حسنعلی ۵۸۵ / گلشیری، هوشنگ ۵۸۶ / گلمرادی، مراد ۵۸۹ / گله، فریدون ۵۹۰ / گورابی، محمدحسن ۵۹۱ / گورگین، تیمور ۵۹۱ / گویا، کامبوزیا ۵۹۲ / گیلانی، فریدون ۵۹۳ / ل

لارین، قاسم ۵۹۴ / لارودی، نورالله ۵۹۵ / لاری کرمانشاهی، علی ۵۹۶ / لاری، محمد ۵۹۶ / لطیفی، شهلا ۵۹۷ / لعل، حسین ۵۹۷ / لقایی، ستار ۵۹۸ / لگا، امیرحسین ۵۹۸ / لمعه، منوچهر ۵۹۹ / م

مانی، مهدی ۶۰۰ / مالمیر، مرادحسن ۶۰۰ / ماه‌سیما ۶۰۱ / ماه‌وان، احمد ۶۰۱ / مجایی، جواد ۶۰۱ / محتشمی معانی، مه‌ری مجاورحقیقی، ناصر ۶۰۳ / محبوب فرشچی، هاشم ۶۰۴ / محدثی، جواد ۶۰۴ / محسنی دریابندری، م. ۶۰۴ / محضری، فرهنگ ۶۰۴ / محلاتی نجفی، شیخ محمد ۶۰۴ / محمایی، محمدابراهیم ۶۰۵ / محمدعلی، محمد ۶۰۵ / محمدی، سیدداود ۶۰۸ / محمدیان، احمد ۶۰۸ / محمودزاده، مهدی ۶۰۸ / محمودی، اکبر ۶۰۹ / محمودی، تیمور ۶۰۹ / محمدی، محمدامین ۶۰۹ / مختار‌شاهی، محمد ۶۰۹ / مدرس صادقی، جعفر ۶۱۰ / مدرسی، سیدابراهیم ۶۱۱ / مدرسی، علی ۶۱۲ / مدرسی، محمدتقی ۶۱۳ / مدرسی تهرانی، محمدحسین ۶۱۷ / مدرس نراقی، علی ۶۱۷ / مدنی مطلق، حسین ۶۱۸ / مرادی، رستم ۶۲۲ / مرادی کرمانی، هوشنگ ۶۲۲ / مرتضوی، محمد ۶۲۴ / مرتضویان، کمال‌الدین ۶۲۴ / مردانی، رسول ۶۲۴ / مردانی کرمانشاهی، جعفر ۶۲۴ / مرزبان، رضا ۶۲۵ / مرزبان، نادر ۶۲۶ / مرعشی، ابوالفضل ۶۲۶ / مروتی، احمد ۶۲۶ / مزارعی، عدنان ۶۲۶ / مستعان، ایرج ۶۲۷ / مستعان، حسینقلی ۶۲۷ / مستعان‌السلطان، میرزا کاظم‌خان ۶۳۵ / مستوفی، ایرج مستوفی، شمس ۶۳۵

مستوفی، علی (احمدصادق) ۶۳۶ / مستوفی، عبدالله ۶۳۷ / مستوفی، مهین ۶۳۷ / مستوفی، هوشنگ ۱۳۳۸ / مسجلی، پرویز ۶۳۹ / مسرور، حسین ۶۴۰ / مسعوددهاتی، محمد ۱۳۴۳ / مشایخی، مهدی ۱۳۵۱ / مشفق همدانی، ربیع ۱۳۵۱ / مشکری، محمود ۱۳۵۳ / مشیری، منصور ۱۳۵۴ / مصحفی کرمانی، جلال ۱۳۵۴ / مصری، محمدامین ۱۳۵۴ / مصطفوی، رحمت‌الله ۱۳۵۵ / مطهری، سیاوش ۱۳۵۵ / مطهری، مرتضی ۱۳۵۶ / مطیعی تهرانی، منوچهر (عقاب) ۱۳۵۷ / معتمدیان، م.ج. ۱۳۵۹ / معصومی، محمد ۱۳۵۹ / معمارشهشپانی، رضا ۱۳۵۹ / معین‌فر، محمدجعفر ۱۳۶۰ / معینیان، علی اصغر ۱۳۶۰ / مقدم، حسن ۱۳۶۰ / مقرب، منصور ۱۳۶۷ / مقیمی، محمد ۱۳۶۷ / مکارم شیرازی، ناصر ۱۳۶۷ / مکرری، محمد ۱۳۶۸ / ملاح، حسینعلی ۱۳۶۹ / ملاحسنی، صفاغلی ۱۳۷۰ / ملایری، شجاع‌الدین ۱۳۷۱ / ملک کیانی، بهجت ۱۳۷۱ / ملکیان، ابوتراب ۱۳۷۲ / منتصری، میترا ۱۳۷۲ / منشی‌زاده، داوود ۱۳۷۲ / منصوری، پری ۱۳۷۳ / منصوری، ذبیح‌الله ۱۳۷۳ / منصوری، منصور ۱۳۷۴ / منگه، نورالهدی (منیرالسلطنه) ۱۳۷۶ / موافق، مهدی ۱۳۷۶ / مؤتمن، زین‌العابدین ۱۳۷۶ / موحد، جمیل ۱۳۷۷ / مؤذن، ناصر ۱۳۷۷ / موزون، سیروس ۱۳۷۸ / موسی‌زاده، رضا ۱۳۷۸ / مهتدی، علی‌اکبر ۱۳۷۹ / مهلویان، ایرج ۱۳۷۹ / مهلیزاده، زهره مهدی ۱۳۸۰ / مهرآیین، هوشنگ ۱۳۸۰ / مهران، علی‌اکبر ۱۳۸۱ / مهرنواز، داوود ۱۳۸۱ / میرزادگی، شکوه ۱۳۸۱ / میرزانادری، فریدون ۱۳۸۲ / میرصادقی، جمال ۱۳۸۲ / میکده، عبدالحسین ۱۳۸۴ / میمندینژاد، محمدحسین ۱۳۸۵ / میرتقی، سیدمصطفی ۱۳۸۸ / میرکاظمی، سیدحسین ۱۳۸۸ / میناوی، مسعود ۱۳۸۹ / مینوی، مجتبی ۱۳۹۰

ن

ناطق، ج. ۱۳۹۳ / ناظرزاده کرمانی، احمد ۱۳۹۳ / نامور، رحیم ۱۳۹۷ / ناهید، عبدالله ۱۳۹۹ / نباتی، اسماعیل ۱۳۹۹ / نبوی، مهوش ۱۳۹۹ / نثری کبودرآهنگی، شیخ موسی ۱۳۹۹ / نجمی، ناصر ۱۴۰۱ / نخست، حسن ۱۴۰۲ / نراقی، مسعود ۱۴۰۲ / نراقی، مهدی ۱۴۰۲ / نژد، محمدنصر، هاجر ۱۴۰۲ / نصیبی، علی ۱۴۰۳ / نصیری، قدسی ۱۴۰۳ / نصیریان، علی‌اصغر ۱۴۰۳ / نظمی، ناصر ۱۴۰۴ / نعلبندیان، عباس ۱۴۰۵ / نعمت‌اللهی، جلال ۱۴۰۷ / نعمی، احمد ۱۴۰۸ / نقیسی، سعید ۱۴۰۹ / نواب‌پور، رضا ۱۴۱۳ / نوذری، علی ۱۴۱۴ / نوزاد، سیامک ۱۴۱۴ / نوزاد، فریدون ۱۴۱۴ / نوشین، عبدالحسین ۱۴۱۷ / نویدی، نصرت‌الله ۱۴۲۲ / نیرمحمدی، ناصر ۱۴۲۵ / نیکروش، نصرت‌الله ۱۴۲۶

و

واحدی، قدرت‌الله ۱۴۲۷ / واحدی، محمدجعفر ۱۴۲۷ / وارسته، محمدامان ۱۴۲۷ / واعظ اصفهانی، سیدجمال‌الدین ۱۴۲۹ / واف، علی ۱۴۲۹ / والا، لعبت ۱۴۲۹ / والا، هوشنگ ۱۴۳۰ / وجدانی، عبدالحسین ۱۴۳۰ / وحدت، صالح ۱۴۳۱ / وحیدی، جمشید ۱۴۳۱ / وحیدی، حسین ۱۴۳۲ / وزیر، سعید ۱۴۳۲ / وزیر، علی ۱۴۳۳ / وزیر، منصور ۱۴۳۳ / وزین‌پور، نادر ۱۴۳۳ / وطن‌پرست، رحمت‌الله ۱۴۳۴ / وطوفی، سهیلا ۱۴۳۴ / وکیلی، علی ۱۴۳۴

هـ

هاقی، رحمان ۱۴۳۵ / هاشمی، زکریا هاشمی تنگستانی، جلال ۱۴۳۶ / هاشمی نجف‌آبادی، حسین ۱۴۳۶ / هاشمی‌نژاد، قاسم ۱۴۳۷ / هدایت، جهانگیر ۱۴۳۸ / هدایت، صادق ۱۴۳۹ / هدایت، محمود ۱۴۴۳ / هدایت‌پور، فریدون ۱۴۴۳ / هراوی، منوچهر ۱۴۴۴ / هژبر، ج. ۱۴۴۴ / همايونفر، عزت‌الله ۱۴۴۴ / همايونفر، رکن‌الدین ۱۴۴۵ / همايونفر، عبدالحسین، اقبال ۱۴۴۵ / همدانی، ابوالقاسم ۱۴۴۹ / همدانی، نادعلی ۱۴۵۰ / همراه، رضا ۱۴۵۱ / هرنبخش، مینا ۱۴۵۳ / هویدا، فریدون ۱۴۵۲

ی

یادگاری، رامین ۱۴۵۴ / یارشاطر، احسان ۱۴۵۴ / یاری، بهرام ۱۴۵۵ / یاسینی، حمید ۱۴۵۵ / یاقوتی، منصور ۱۴۵۵ / یثربی، شهیندخت ۱۴۵۷ / یزدانخواه، محرم ۱۴۵۷ / یزدانی، غلامرضا ۱۴۵۷ / یزدی، مهدی ۱۴۵۷ / یعقوب‌زاده مقدم، منوچهر ۱۴۵۷ / یغمایی، اقبال ۱۴۵۷ / یغمایی، حبیب ۱۴۵۹ / یغمایی، صدیقه ۱۴۶۰ / یقینان، گریگور ۱۴۶۰ / یلفای، مهری ۱۴۶۳ / یمینی‌شریف، عباس ۱۴۶۴

پیش از هر چیز

داستان‌نویسی مدرن ایران محصول جامعه‌ای است که از دوره مشروطه به بعد رو به تحول و ترقی رفت و در درون خود فراز و نشیب زیادی را آزمود و نسبتی بنیادی با انسان پیدا کرد و پایه کار را بر تحول و دگرگونی روحی و روانی و جسمی این انسان گذاشت و از نظر مفاهیم و معانی میدانی وسیع و عظیم یافت. جامعه ایران، بویژه از سال ۱۳۰۰ به بعد، با نظام آموزشی جدید، بنیادهای فکری و فرهنگی جدیدی را تجربه کرد و در اصول دانش گذشتگان تردید انداخت و در درون خود طبقه جدیدی را رشد داد که زاده و پرورده مسیر تحولی آن بود. ایجاد این طبقه جدید کردار و رفتارهای اجتماعی را در بستری جدید فراز آورد و دویروی متقابل سنت و مدرن را در مقابل هم قرار داد. طبقه جدید با تفکر علمی و تربیت ذهنی خاص خود به این دویروی متقابل نیرو بخشید و جامعه را به دگرگونی و بهتر شدن سوق داد. داستان‌نویسی، چه در قلمرو تفنن و سرگرمی، چه در حوزه تنقید و تحول و ترقی اجتماعی، از ابزارهای مهم این طبقه بود تا تحول ذهنی تازه‌ای را در جهت عقلانی کردن جامعه ظاهر سازد و در اساس تفکر پیشینیان رخنه اندازد. در واقع داستان‌نویسی مدرن ایران برآمده طبقه جدید و از برای پیشبرد سازوکارهای فکری و فرهنگی آن بود که بتدریج سطوح مختلف جامعه ایران را تحت پوشش گرفت و نمودار اندیشه‌های روشن آن شد. شناخت داستان‌نویسان، در حقیقت، شناخت اجزای تشکیل دهنده این طبقه جدید است که آمال و آرزوها و آرای خود را در مطاوری داستانها گنجانند تا محیطی ایده‌ال و جامعه آرمانی بسازند که بهتر شدن و دگرگونی از خصایل آن بود.

داستان تالیف این کتاب، یک داستان سی ساله است. اولین جرقه آن در اوایل دهه هفتاد زده شد و بعد سیر نوشتار در جهت تناوت حرکت کرد و گاه مداوم بود و زمانی گهگاهی. ولی طرح اولی کلیت و حیثیت ادبی داستان‌نویسان را در یک چارچوب معیارمند در شمول خود داشت. هدف این بود که زندگینامه داستان‌نویسان فراتر از گفتارهای معمولی و چارچوب کلیشه‌ای باشد. این نکته، تا حد امکان، با کمک منابع، در شماری از زندگینامه‌ها تحقق پیدا کرد و شناختی همه جانبه از کیفیت کوشندگی و جهات متقابل و متناظر زندگی و بداعت هنری آنها فراز آمد. مطالب این نوع زندگینامه‌ها، سبب بینش و دانش بیشتر می‌شود و از نظر شناخت و علم افزایی صورتی مرغوب پیدا می‌کند. کمبود منابع و اطلاعات درخور در بعضی از زندگینامه‌ها، بهر حال پایه آنرا سست کرد و طوریکه تنها به ذکر آثار داستانی بسنده شد و این شیوه کار هم پر خطا نبود و در عالم خود شاید معیاری درست باشد. چشم-انداز کار به لحاظ زمانی، حد فاصل دو انقلاب، از مشروطه تا انقلاب اسلامی، بود. مایه کار و موضوع اصلی، داستان‌نویسی به مفهوم جدید کلمه، در نظر گرفته شد. یعنی هر کسی که وارد این وادی شده، قلمی

جنباننده و داستانی پدید آورده و منتشر کرده، در شمول آن قرار گرفت. بهره‌گیری از منابع در این زندگینامه‌ها با نکته‌سنجی‌ها و ملاحظات انتقادی، سنجش و قیاس همراه بود تا یافته‌ها با دقت و وثاقت و تحت ضابطه و قاعده علمی ثبت شود. دامنه منابع وسیع بود. زندگینامه‌های خودنگاشته، کتابها، مجلات، روزنامه‌ها، اسناد و مدارک، پایان‌نامه‌های ارشد و رساله‌های دکتری، و بگاهاها، بنا به اقتضای موضوع، فزون از شمار بود و در حصر نمی‌گنجید. کتابشناسی‌ها، آثار چاپی نویسندگان، دانشنامه‌ها، نقد و نظر منتقدان جملگی در کار بودند. در بهره‌گیری از اطلاعات مجلات عامه‌پسند، روال کار، بیشتر تاکید بر قیاس با سایر منابع موثق و نیز گفتگوها و مصاحبه‌ها و گفتار خود نویسنده بود.

شیوه کار بر پایه مدخلها شکل گرفت، مدخل نام شهری است که نویسنده بدان شهرت یافته و بیشتر بر پایه نام خانوادگی و یا اسم مستعار است. اجزای مدخل اطلاعاتی را درباره تاریخ و محل تولد، سیر تحصیلات، مشاغل و مناصب، کوشندگیهای ادبی و مطبوعاتی و فرهنگی و اندیشه‌ها و آرای علمی، نشانها، آثار داستانی و فرهنگی و هنری را در بردارد. در مدخل بدون اجزاء، تنها به نام نویسنده، آثار داستانی و نوشته‌های دیگر و منابع اطلاعاتی آن اشاره شد. مشخصات آثار چاپی در صورت امکان، کامل ثبت شد مگر اینکه خود اثر نقصان اطلاعات داشت، مثلاً بدون ناشر و تاریخ نشر بود. غیر از داستان آثار دیگر نویسنده هم در حد امکان در نظر بود تا دامنه فعالیت ادبی و هنری او مشخص شود. ثبت منابع مدخل‌های بدون اجزاء به اختصار برگزار شد. در ثبت آثار نویسنده، معیار اصلی نظام الفبایی بود که بر پایه آثار (نه نام نویسنده) صورت گرفت. تواریخ، یک سر، به شمس است مگر اینکه با آوردن اختصار «ق» آن مشخص شده است. می‌توان داستان‌نویسان را از بعضی لحاظ طبقه‌بندی کرد.

۱. داستان‌نویسانی که شهرت آنها صرفاً بر پایه داستان‌نویسی بود و با آن روشن‌سرایی درخشان برای خود ساختند.

۲. شاعرانی که داستان نوشتند و تحول ذهنی خود را در نثر داستانی هم فرا نمودند.

۳. هنرپیشگانی که به داستان‌نویسی علاقه نشان دادند و در این قلمرو قلمی جنبانند.

۴. سیاستمداران و کارگزارانی که از باب تقنن و یا در ایام جوانی رویکردی به داستان‌نویسی داشتند و آثاری پدید آوردند.

۵. استادان و معلمانی که در لباس علم و دانش به داستان‌نویسی ورزیدند و به مقتضای موضوع و موضوع، به نوشتن آن پرداختند.

۶. نمایانده‌نویسانی که به لحاظ فن و تکنیک مشابه داستان و نمایش، در نوشتن داستان از هیچ تلاشی دریغ نکردند.

۷. روزنامه‌نگارانی که با آگاهی و تربیت ژورنالیستی، فکر و تخیل خود را به نوشتن داستان هم وقف کردند.

۸. محققان و پژوهشگرانی که در طلب ترقیات جامعه، تلقی مثبتی به داستان نشان دادند و انباشته‌های ذهن و ضمیر خود را با آن باز نمودند.

۹. نقاشانی که در بستر بیان کردند.

۱۰. روحانیانی که داستان را منبع استدلال اخلاقی و مذهبی یافتند و آنرا به فکر و نقش و نگار خود، تخیلات داستانی خود را با تعبیرهای زیبا و اندیشه خود پیوند زدند.

پس توان گفت که داستان، چه در قلمر و نگارش و چه در حوزه خوانش، اساس تفکر و اندیشه تمامی تحصیلکردگان را به خود واداشت و پاسدار آگاهی و تربیت فکری و ذهنی جامعه شد.

این کتاب جهت نمای زندگی و کارستان داستان‌نویسان در فاصله دو انقلاب است. طبیعتاً دور نیست که کسانی از قلم افتاده باشند. تمامی تلاش نگارنده دوری از نقصان و تحریف حقایق و حاشا کردن واقعیتهای بود. بهر حال در هر کاری خلط و خطا هست. واقعیت این است که صحبت در باب جریان زنده‌ای که آکنده از امواج و افت و خیزهای ذهنی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است در افتادن به راهی است که انتها ندارد و ارباب غرض هم در کمین‌اند که نگارنده را به بدکیشی و بدبینی دراز کنند. البته باب نامهربانیهای منتقدان مهربان تا دنیا هست باز است و پاسش می‌دارم. در باب انتشار کتاب، از دوست دیرینه و گرانمایه‌ام، مهندس حسین مفید، مدیر انتشارات مولی که همچون گذشته پیشقدم شد تا آنرا به بهترین وجهی انتشار و در گوشه‌ای از کارستان سترگ فرهنگی‌اش جای دهد سپاسمندم. حتی افزودن داستان‌نویسان از ابتکارات و پیشنهادات مهندس مفید بود که زحمت گردآوری آنها از سایتها به گردن دکتر محمدعمار مفید افتاد، سپاس از این بابت. خبرت و بصیرت سرکار خانم مهندس رئیس‌زاده در امر خوانش و ویرایش در کارآمد و نگارنده را مخجول و ممنون خود کرد، و امتنان از سرکار خانم سهیلا بابایی که سبک صفحه‌آرایی درست و دقیق ایشان سیمایی زیبا به کتاب بخشید. از پیمان فرگاهی هم که در حروف‌چینی نخستین آن کوشیدند، امتنان دارم.

ی- آژند

۱۴۰۱/۲/۱۵

آبخیز، احمد

(۱۳۳۰ نقده -)

احمد آبخیز پس از تحصیلات ابتدایی و دبیرستانی وارد دانشگاه شد و در رشته زبان و ادبیات فارسی لیسانس گرفت. از سال ۱۳۵۳ به تدریس پرداخت. چندی هم با مطبوعات و رادیو تلویزیون اورمیه و مهاباد به عنوان خبرنگار همکاری کرد. از سال ۱۳۵۵ به داستاننویسی روی آورد و دختر بوالهوس را در همان سال منتشر کرد و یک سال بعد لذت عشق را انتشار داد. یک کتاب آموزشی هم با عنوان چگونه مطالعه کنیم (۱۳۶۹) تنظیم و تألیف کرد.

آثار

داستان

دختر بوالهوس، شعبانی، تهران، ۱۳۵۵
جنگ، ارشاد، تهران، ۱۳۵۹
زندانیان، بی‌نا، تهران، ۱۳۵۷
عروسک‌ها، ارشاد، تهران، ۱۳۵۸
عقاب پیر، ارشاد، تهران، ۱۳۵۹
لذت عشق، شهریار، تهران، ۱۳۵۶

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی ادبیات داستانی ایران، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی ادبیات داستانی معاصر

فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان-نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آتوسا

()

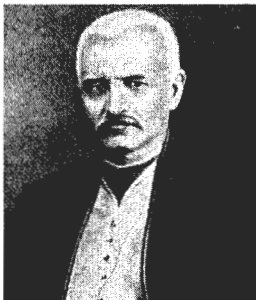
آثار

داستان

عصیانگر، مهر، تبریز، ۱۳۴۴

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی...؛ بنی‌آدم، حسین، کتابشناسی...؛ رازی، فریده (زیرنظر)، کتابشناسی؛

آخوندزاده، فتح علی

(۱۲۲۸ ق. شکی - ۲۴ صفر ۱۲۹۵)

تقلیس

میرزا فتح علی آخوندزاده در نوحه از

شاعران و خطاطان آنجا آشنا شد و از او حکمت و عرفان آموخت. او میرزا فتح علی را از تحصیل علوم دینی که می‌خواست دنبال آنرا بگیرد، بازداشت. میرزا فتح علی، پس از بازگشت حاج علی اصغر از سفر حج، همراه او به شکی رفت و در سال ۱۲۴۹ ق. برای فراگیری زبان روسی وارد مدرسه در شکی شد. حاج علی اصغر در سال ۱۲۵۰ ق. او را به تفلیس برد که هم کار کند و هم درس بخواند. او را به عباسقلی بیک معروف به بکی خان سپرد. بکی خان مؤلف و نویسنده و مترجم فرمانروای قفقاز بود و فتح علی را پس از آزمایش به شغل وردست مترجم در دفتر امور کشوری فرمانروای قفقاز گماشت. میرزا فتح علی در سال ۱۲۵۶ ق. مترجم السنه شرقیه شد. شش سال بعد مقام کشوری او به مقام نظامی تبدیل شد و از سال ۱۲۶۲ ق. از درجه پائین شروع کرد و تا درجه سرهنگی ارتقا یافت. ولی هرگز شغل سپاهی نداشت و تا آخر به عنوان مترجم زبانهای فارسی و ترکی و عربی و روسی باقی ماند.

میرزا فتح علی به اقتضای شغلی که داشت گاهی به سفرهای مختلف می‌رفت و در این سفرها با اندیشمندان و نویسندگان آشنا می‌شد. یک بار هم در سال ۱۲۶۴ ق. همراه ژنرال شیلینگ

محلات شکی آذربایجان به دنیا آمد. پدرش تبریزی و مادرش - نعناع خانم - مراغه‌ای (از طایفه مقدم مراغه) بود. پس از آنکه پدر فتح علی، میرزا محمد تقی از شکی به تبریز بازگشت، مادر فتح علی با زن سابق میرزا محمد تقی نساخت و از شوهر جدا شد و همراه فرزندش به مشکین از توابع اردبیل و نزد عموی خود حاج علی اصغر آخوند رفت. در این زمان فتح علی هفت ساله بود. تا سیزده سالگی در بین ایلات قراداغ گذراند. آخوند علی اصغر فتح علی را به فرزندپذیری پذیرفت و از این جهت او به آخوندزاده شهرت یافت. فتح علی با کمک حاج علی اصغر به تحصیل پرداخت. حاج علی اصغر در سال ۱۲۴۱ ق. همراه عباس میرزا نایب‌السلطنه به گنجه رفت و فتح علی و مادرش را نیز با خود برد. پس از جنگ ایران و روس و وارد شدن صدمات زیاد به آنها، حاج علی اصغر روانه شکی شد و در آنجا اقامت گزید و فتح علی در این زمان ۱۷ ساله بود. فتح علی از حاج علی اصغر بعدها به نیکی یاد کرد و اینکه او بود که درهای علم و دانش را به روی او گشود و وسایل آموزش او را فراهم کرد. ادبیات فارسی و عربی را به او یاد داد و هنگام سفر به حج او را به یکی از مدرسان گنجه سپرد تا منطق و فقه و اصول به او بیاموزد. میرزا فتح علی در گنجه با میرزا شفیعا از

تقدیم کرد تا دیگران با آگاهی از تناتر به این امر مبادرت کنند و تناتر در جهان اسلام شهرت پذیرد. میرزا فتح علی پس از نوشتن نمایشنامه‌ها و حکایت، همواره در این فکر بود که آنها را به زبان فارسی نیز ترجمه و منتشر سازد و در پی فردی آگاه می‌گشت تا این کار را انجام دهد.

نخست میرزا آقا تبریزی دست به کار شد ولی در نیمه راه تصمیم گرفت به جای ترجمه، با الهام از آنها، نمایشنامه بنویسد. میرزا فتح علی با جلال‌الدین میرزا از شاهزادگان فاضل قاجار مشورت کرد تا فردی متبحر «این تمثیلات را به همان قواعد و شروط و رسوم که در کتاب اشاره شده است، از زبان ترکی به زبان فارسی ساده، بی‌کم و زیاد و بدون سخن‌پردازی و قافیه‌چینی، مطابق اصطلاح خود فارسی‌زبانان در دایره سیاق کلام، نه در دایره سیاق انشاء، ترجمه کند و به چاپ رسانیده، منتشر سازد.» جلال‌الدین میرزا هم میرزا محمد جعفر قراچه داغی، منشی تحقیق دیوانخانه، را پیشنهاد کرد و بدین ترتیب میرزا محمد جعفر دست به کار ترجمه شد و آنرا با عنوان تمثیلات در سال ۱۲۸۷ ق. به فارسی برگرداند. رضایت میرزا فتح علی از این ترجمه از نامه‌ای پیداست که به میرزا یوسف خان مستشارالدوله و نیز به خود میرزا

برای تهنیت تاجگذاری ناصرالدین‌شاه به ایران آمد و با امیرکبیر ملاقات کرد و بعدها فضایل او را ستود و چهار ماهی در ایران ماند. میرزا فتح علی با دختر حاج علی اصغر به نام طوبی خانم ازدواج کرد و حاصل این ازدواج یک پسر به نام رشید و دو دختر بود. میرزا فتح علی شصت و شش سال عمر کرد و در ۲۴ صفر ۱۲۹۵ در تقلیس از جهان رفت.

میرزا فتح علی در سال ۱۸۴۹ م. یعنی یازده سال پیش از ابراهیم شناسی (شینازی) اصلاحگر معروف ترکیه عثمانی، مبادرت به نوشتن نمایشنامه از نوع تناتر غربی کرد و در این حوزه گوی سبقت را در شرق از همگان ربود. خود آخوندزاده بر این مطلب تاکید ورزید: «پاره‌ای تصنیفات غریبه از قلمم بیرون آمد مشهورترین و نافع‌ترین آنها در فن شریف دراما یعنی طیاتر است». او سپس دلیل پرداختن به تناتر را تشویقی اعلام می‌کند که ژنرال ورنسوف، فرمانروای قفقاز، با تأسیس نخستین تناتر در شهر تقلیس در سال ۱۲۶۶ ق. از نویسندگان به عمل آورد و به هر یک از اهل علم و عمل توصیه کرد تا در این قلمرو بکوشند. از اینرو میرزا فتح علی هم به محض استظهار ملت اسلام از این امر غریب، بر سبیل امتحان شش تمثیل و یک حکایت در زبان ترکی تصنیف و آنرا به فرمانرای یاد شده،

محمدجعفر نوشت و از او تشکر کرد: «آفرین آفرین، صدآفرین به قلم مشکین رقم شما... شرط عمده اینست که در ترجمه به عبارات اصل نسخه نه چیزی اضافه شود، نه چیزی از آن ناقص گردد. بهتر از این ترجمه نمی‌توان کرد» و بعد به میرزا محمدجعفر توصیه کرد که هر چه زودتر آنرا به چاپ برساند. ضمناً به بعضی از کُفهمی‌ها و کاستی‌های ترجمه هم اشاره کرد که آنها را در چاپ اصلاح کند.

هنگامی که آخوندزاده در تفلیس زندگی می‌کرد، این شهر از کانونهای اندیشه غربی و پایگاه روشنفکران روسی، ارمنی و گرجی و بویژه دکابریست‌ها بود. فشار استبداد تزارهای روس سبب شد تا شماری از روشنفکران، برای حل معضل آزادی، به اندیشه‌های غرب گرایش یابند و میرزا فتح علی هم یکی از آنها بود. اندیشه آزادیخواهی در افکار و اندیشه‌های او راه یافت. آثار نویسندگانی چون چرنیشفسکی، استروفسکی، مارلینسکی، لرماتف، گریبایدوف، گوگول، بلینسکی و پوشکین و غیره را خواند و با اندیشه‌ها و آرای نویسندگان غرب همچون مولیر، اوژان سو، ولتر، روسو، منتسکیو، هیوم و ارنست‌رنان آشنا شد. از میان ایرانیان هم آثار میرزا ملکم خان، جلال‌الدین میرزا، میرزا یوسف خان مستشارالدوله را مطالعه و با آنها مکاتبه کرد. درصدد برآمد تا

یافته‌ها و آرای خود را با نمایشنامه‌نویسی و داستان‌نویسی به مخاطبان منتقل سازد. در سال ۱۲۶۶ تا ۱۲۷۳ ق. شش نمایشنامه کم‌دی انتقادی و یک داستان به سبک و شیوه داستان‌نویسی جدید نوشت. نمایشنامه‌های او ابتدا در روزنامه‌های قفقاز و سپس به صورت یک مجموعه و با عنوان تمثیلات انتشار یافت و در تئاترهای تفلیس روی صحنه رفت. ترجمه روسی این نمایشنامه‌ها هم در تئاترهای سن‌پترزبورگ در مسکو اجرا شد. علاوه بر آنها به زبانهای فرانسوی، انگلیسی، آلمانی نیز انتشار یافت. میرزا فتح علی در داستان حکایت یوسف شاه یا ستارگان گول‌خورده که با فن و تکنیک داستان‌نویسی مدرن نوشت. از یک مآخذ تاریخی بهره گرفت و هدف او نیز انتقاد از نظام مطلقه پادشاهی و وضع دربار دوره صفوی بود. این داستان از نظر ساختار و اصول داستان‌نویسی جدید، داستان کاملی است.

آثار داستان

حکایت یوسف شاه (ستارگان گول‌خورده)
در مجموعه تمثیلات، ترجمه میرزا محمد
جعفر قراچه داغی. طهران، ۹۱-۱۲۸۸ ق.

نمایشنامه

تمثیلات، ترجمه میرزا محمد جعفر قراچه
داغی، طهران، ۹۱-۱۲۸۸ ق.؛ خوارزمی،
تهران، ۱۳۵۶ (وزیر خان لنگران، خرس

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی...؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی...؛ مشار، خانابا، فهرست...؛ همو، مولفین... جلد ۱.

آخوندوف، میرزا محمد

()

آثار

داستان

محشر و دوزخ، ایرانشهر، برلین، ۱۲۸۸

منابع

رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی...؛ مشار، خانابا، فهرست...؛ همو، مولفین...، جلد ۱.

آذر

()

آثار

داستان

گدا، ابن سینا، تهران، ۱۳۳۰

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی...؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی...؛ مشار، خانابا، فهرست....

آذرآئین، قباد

(۱۳۲۷ مسجد سلیمان -)

آذر آئین پس از تحصیلات ابتدایی و دبیرستان، در رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران لیسانس گرفت و در وزارت آموزش و پرورش استخدام شد و در دبیرستان‌ها به تدریس پرداخت. با چاپ داستان‌هایی در مجله خوشه فعالیت ادبی خود را شروع کرد و بعدها با مجلاتی چون فردوسی همکاری

قولدور باسان، مرد خسیس، وکلاء مرافعه، موسی ژوردان، ملا ابراهیم خلیل کیمیگر، داستان یوسف شاه)

منابع

آخوندزاده، میرزا فتح علی، الفبای جدید و مکتوبات، احیاء، تبریز، ۱۳۵۷؛ همو، مقالات، آوا، تهران، ۱۳۵۶؛ آدمیت، فریدون، اندیشه‌های میرزا فتح علی آخوندزاده، خوارزمی، تهران، ۱۳۴۹؛ آرین پور، یحیی، از صبا تا نیمه جیبی، تهران، ۱۳۵۱؛ ابراهیم اف، شرح آرشیمیرزا فتح علی آخوندوف، بادکوبه، ۱۹۰۰؛ بامداد، مهدی، تاریخ رجال ایران، جلد اول، زوار تهران، ۱۳۵۳-۱۳۴۷؛ قاسم‌زاده، فیض‌الله و حمید آراسلی، آثار ادبی میرزا فتح علی آخوندوف، بادکوبه، ۱۹۶۳؛ محمدزاده، حمید و حمید آراسلی، آثار سیاسی و اجتماعی و فلسفی آخوندوف، بادکوبه، ۱۹۶۹؛ مولوی، محمدعلی، «آخوندزاده، میرزا فتح علی» دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، جلد اول، تهران، ۱۳۸۳؛ صص ۵۷-۱۵۲.

آخوندزاده، منیره

()

آثار

داستان

بی سرانجام، بامداد، تهران، ۱۳۵۰

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی...؛ مشار، خانابا، فهرست...؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ....

آخوندوف، میرزا سلیم

()

آثار

داستان

رضا و ربابه، بی‌نا، تهران، ۱۳۱۸

داشت و بعضی از آثار خود را در آن چاپ می‌کرد. در سال ۱۳۵۷ مجموعه داستان پتری آن سوی پل را انتشار داد. کار نویسندگی خود را بعدها نیز ادامه داد.

آثار داستان

پتری آن سوی پل، بی‌نا، تهران، ۱۳۵۷
چه سینما رفتی داشتی یدو؟ نقد افکار،
تهران، ۱۳۸۹

حضور، سیمرو، تهران، ۱۳۷۸
شراره بلند، دارینوش، تهران، ۱۳۷۹
عقربها را زنده بگیر، افراز، تهران، ۱۳۸۹
قبر پنجم، افراز، تهران، ۱۳۸۸
گاو شقایق را نمی‌فهمد، افراز، تهران،
۱۳۸۹

هجوم آفتاب، هیلا، تهران، ۱۳۸۷

منابع

رازی، فریده (زیرنظر) کتابشناسی ادبیات
داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب
فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ میرعبدینی، حسن،
فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران،
۱۳۸۶.

آذر، امیرهوشنگ

(۱۳۱۶ بروجرد-۱۳۸۱ تهران)

امیرهوشنگ آذر از نوادگان میرزا
محمد صادق وقایع‌نگار مروزی و
فرزند حسین آذر، تحصیلات
ابتدایی را در سال ۱۳۲۳ در مدرسه
کلگه اهواز شروع کرد و در دبیرستان
دانش دیپلم ادبی خود را در سال

۱۳۳۶ دریافت نمود. او در سال
۱۳۲۹ مدیریت چاپخانه گلشن‌راز را
به عهده گرفت و روزنامه‌ای با همان
عنوان با مدیر مسوولی پدرش منتشر
کرد. این روزنامه در سال ۱۳۳۲ پس
از چهار سال انتشار، تعطیل شد. سه
سال بعد خانواده او به تهران مهاجرت
کردند و چاپخانه گلشن‌راز را در شهر
ری دایر کرد که در سال ۱۳۳۶ تعطیل
شد. آذر فعالیت‌های مطبوعاتی خود را
با روزنامه اطلاعات ادامه داد. در
همان سال مجموعه داستان ما بندگان
خدا را زیر چاپ برد اما پیش از
صحافی توسط مأموران دولت معدوم
شد و نویسنده را در اواخر سال ۱۳۳۸
به کاشان تبعید کردند. تا سال ۱۳۳۹
در تبعید بسر برد. او پس از بازگشت به
تهران به ترجمه بعضی از آثار
پرداخت. او در همان سال از ایران
خارج شد و به سیدنی رفت. در
دانشگاه ملکه الیزابت در سال
۱۳۴۳ کارشناسی رشته مهندسی
طراحی و چاپ و بافت پارچه را
گرفت و به ایران برگشت. در تهران
به فعالیت‌های مطبوعاتی ادامه داد. به
مدت یک سال سردبیر مجله خوشه
شد و با مجله فردوسی هم همکاری
داشت. به دلیل چاپ شعر در
فردوسی، دو ماه و نیم در زندان قصر
گذراند. با دایر کردن موسسه چاپ

کتاب، تهران، ۱۳۵۲؛ فرهنگ ناموران معاصر ایران، زندگینامه؛ کتابشناسی ملی ایران، ۱۳۶۲، کتابخانه ملی، تهران، ۱۳۶۵؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آذرباد، حسن ()

آثار داستان

خون‌پای در، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۶

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی...؛ رازی، فریده (زیرنظر)، کتابشناسی...؛ مشار، خانابا، فهرست...؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ....

آذرخشی، رضا ()

در منابع چیزی از تاریخ تولد و تحصیلات اولیه آذرخشی ثبت نشده و از قرار معلوم ایشان در مشهد متولد شده و چندی را در روسیه گذرانده و در آنجا درس خوانده و زبان روسی را خوب فراگرفته است. سپس وارد خدمات نظامی شده و در نظمیة مشهد به کار پرداخته است. وی در این سالها چند نمایشنامه ترجمه کرد و روی صحنه آورد. آذرخشی در زمان قیام کلنل محمد تقی خان پسیان به درجه افسری ارتقا یافت و از همگامان کلنل بود. از آن پس به کار ترجمه و نویسندگی پرداخت و بعدها در بندر

تریکو از مطبوعات فاصله گرفت و سپس به روستای حاجی‌کلا در سوادکوه رفت و به امر کشاورزی و باغداری مشغول شد. گرایش به سیاست و هنر در آثار آذر مشهود است و بیشتر از پدرش الهام می‌گرفت. آذر شعر نیز می‌سرود و مجموعه شعری منتشر کرده است.

آثار داستان

گردنه بندهای آس و پاس، مولف، تهران، ۱۳۷۳

شعر

از بهار تلخ زمین، آذربان، تهران، ۱۳۷۹

ترجمه

انتهای جاده، آلفونس دوده، فرخی، تهران، ۱۳۳۹

پر، شارلوت ماتیس، فرخی، تهران، ۱۳۳۸

ری‌بلاس، ویکتور هوگو، گوتمبرگ، تهران، ۱۳۳۹

سرگیوس پیر، لونیکا لایویچ تولستوی، گلچین، تهران، ۱۳۳۹

شی در برف، گی دوموپاسان، گلچین، تهران، ۱۳۴۲

متفرقه

تاریخ جنگهای ایران و روس، میرزا محمد صادق وقایع‌نگار مروزی، مصحح، تهران، ۱۳۷۰

سفرنامه د.د.ت، مولف، تهران، ۱۳۶۹

منابع

افشار، ایرج و حسین بنی‌آدم، کتابشناسی دهساله، انجمن کتاب، تهران، ۱۳۴۶؛ بنی‌آدم، حسین، کتابشناسی موضوعی ایران، بنگاه ترجمه و نشر

انزلی کارمند اداره بندر بوده است. آذرخشی در سال ۱۳۲۱ به حزب پیکار وارد و به عضویت کمیته مرکزی آن برگزیده شد. پس از ائتلاف حزب پیکار با احزاب دیگر و پدیداری حزب میهن، آذرخشی با رستاخیز ایران ارگان این حزب همکاری کرد. آذرخشی در سال ۱۳۲۴ با تشکیل حزب آزادی به رهبری حسن ارسنجانی به این حزب پیوست و جزو کمیته مرکزی آن شد. بعدها با حزب توده به همکاری پرداخت و چندی را در انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی کار کرد و گاهی هم به سخنرانی پرداخت. آذرخشی در کنار فعالیت‌های سیاسی، کار فرهنگی را هم فراموش نکرد و به نوشتن و ترجمه آثار روسی به فارسی اقدام کرد. در سال ۱۳۴۱ مجموعه داستان توفان را از گورکی انتشار داد و شماری از آثار نویسندگان روس و بویژه کتاب استاریکف را با عنوان فردوسی و شاهنامه به فارسی برگرداند. چندین نمایشنامه را هم ترجمه و تنظیم کرد.

آثار

نمایشنامه

برای وطن/ برای شرف/ بازرس/ پیرپاتلن/ تاجر ونیزی/ جناب آقای مدیر کل/ دون ژوان/ قربانی نادانی/ راهزنان.

ترجمه

الیه انتقام یانمزیس، کریژانوفسکایا روجستر، جلد، مشهد، بی‌تا؛ از دریچه سفارت، مارتادود، بی‌تا، تهران، بی‌تا؛ ایلت چهل و نهم، جیمز آلدریچ، سینا، تهران، ۱۳۳۰ (نمایشنامه) برگزیده کارهای اتسون چخوف، ۲ جلد، گوتمبرگ، تهران، ۱۳۴۷؛ پارتیزانهای خوانت، خنوس ایسکارای، ابن سینا، تهران، بی‌تا؛ تصویر، گوگول، سپهر، تهران، ۱۳۳۰؛ تله، تتودور درایزر، بی‌تا، تهران، ۱۳۳۰؛ چشمه خونین، هانری باربوس، بی‌تا، تهران، ۱۳۳۰؛ خرس در مقرر فرماندهی، سالتیکف شچدرین، بی‌تا، تهران، ۱۳۳۰؛ در زندان و در آزادی، اوستنکل، توفان، تهران، ۱۳۳۱؛ دولت شوروی و دولت طرزنوین، ویشینسکی، بی‌تا، تهران، ۱۳۲۱؛ رفیق استالین، یاروسلافسکی، بی‌تا، تهران، ۱۳۲۳؛ سرگستگی جانگداز، تولستوی، بی‌تا، تهران، بی‌تا؛ طوفان، ماکسیم گورکی، تهران، ۱۳۳۰ (مجموعه داستان) عدالت، هانری باربوس، بی‌تا، تهران، ۱۳۲۰؛ فردوسی و شاهنامه، استاریکف، پیام نوین، تهران، ۱۳۴۱؛ فرهنگ واژه‌های سیاسی، بی‌تا، تهران، ۱۳۲۳؛ فضول، ماکسیم گورکی، بی‌تا، تهران، ۱۳۲۹؛ قلب (دل و جرأت)، وادیم سوبکو، پیشرو، تهران، ۱۳۳۱؛ گم‌گشته‌ها، چخوف، گوتمبرگ، تهران، ۱۳۳۹؛ نتایج آبی فرمانروایی بریتانیا در

محراب را در سال ۱۳۴۶ چاپ کرد. به عکاسی هم علاقه داشت و با نمایشگاه‌های گروهی مشارکت می‌کرد. در پنجم آذر ۱۳۹۶ از دنیا رفت. بازنشسته دانشکده بهداشت دانشگاه تهران بود.

آثار داستان

محراب، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۶

منابع

بنی‌آدم، حسین، کتابشناسی موضوعی ایران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۴۶؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آذری، عباسقلی

()

درباره زندگینامه عباسقلی آذری در منابع مطلبی یافت نشد. در اواخر دهه ۱۳۳۰ و اوایل دهه ۱۳۴۰ فعالیت داشت. دو داستان از او با عناوین عاشق رسوا و گذشت منتشر شد و یک کتاب تاریخی هم در نیمه اول دهه ۱۳۴۰ انتشار داد. در سال ۱۳۲۹ هفته‌نامه آگهی را منتشر می‌کرد.

آثار داستان

هندوستان، کارل مارکس، تهران، ۱۳۳۲
همسفر من، ماکسیم گورکی، کتاب امروز، تهران، ۱۳۵۶.

منابع

آذری، علی، قیام کلنل محمد تقی خان پسیان در خراسان، صفی‌علیشاه، تهران، ۱۳۶۸؛ آوانسیان، اردشیر، خاطرات، نگره، تهران، ۱۳۷۶؛ اسناد احزاب سیاسی، (به کوشش بهروز طیرانی) جلد ۱، تهران، ۱۳۷۶؛ امید، جمال، تاریخ سینمای ایران، روزنه، تهران، ۱۳۷۴؛برزین، مسعود، شناسنامه مطبوعات ایران، بهجت، تهران، ۱۳۷۱؛ به‌آذین، از هر دری، جلد ۱، جامی، تهران، ۱۳۷۰؛ جنتی عطایی، ابوالقاسم، بنیاد نمایش در ایران، تهران، ۱۳۷۳؛ کنارسری، فاطمه، کتابشناسی رمان و مجموعه داستانهای مترجم، جلد ۱، تهران، ۱۳۷۷؛ مشار، خانابا، مولفین کتابهای چاپی فارسی و عربی، ج ۳، تهران، ۱۳۴۱؛ همایونی، منصور، سرگذشت نمایش در مشهد، اداره فرهنگ و هنر خراسان، مشهد، ۱۳۴۸.

آذرهوشنگ، احمد

(۱۳۱۶ رشت - ۱۳۹۶ رشت)

دیستان و دبیرستان را در رشت و تهران درس خواند. به دانشکده بهداشت دانشگاه تهران رفت و مدرک کارشناسی سمعی و بصری را از این دانشگاه گرفت و در اداره بهداشت به کار پرداخت. از نیمه دهه ۱۳۳۰ داستان‌نویسی را شروع کرد و در بعضی از نشریات از جمله بازار انتشار داد. مجموعه داستان

عاشق رسوا، بی‌نا، تهران، ۱۳۳۹

گذشت، بی‌نا، تهران، ۱۳۳۸

تاریخ

تاریخ قاجار، واتسن، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۰

تاریخ مصور رضا شاه کبیر، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۵

منابع

آزند، یعقوب، کتابشناسی ادبیات داستانی ایرانی، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ افشار، ایرج و حسین بنی‌آدم، کتابشناسی دهساله، انجمن کتاب، تهران، ۱۳۴۶؛ بنی‌آدم، حسین، کتابشناسی موضوعی ایران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۵۲؛ برزین، مسعود، شناسنامه مطبوعات ایران، بهجت، تهران، ۱۳۷۱.

آذری، میرسیدعلی

(۱۲۸۲. یادکوبه - ۱۳۵۴ تهران)

علی آذری فرزند میرولایت در یادکوبه چشم به جهان گشود ولی همراه پدر چندی را در سراسر کند (هشترود امروزی) آذربایجان گذراند. تحصیلات خود را در مدارس ابتدایی آذربایجان و سپس مدرسه رحیمیه مشهد به پایان برد و سپس در مدرسه متوسط دانش به تحصیل پرداخت. پیش از سال ۱۲۹۹ به دلیل فقدان پدر، از تحصیل دست کشید و به خدمت اداره فوائد عامه و فلاح و تجارت خراسان درآمد. در ضمن به سبب علاقه به تحصیل دانش از محضر استادان وقت کسب فضایل کرد. در سال ۱۳۰۹ به تهران منتقل شد

و در وزارت راه و وزارت مالیه به خدمت پرداخت. در سال ۱۳۱۹ برای بار دوم به راه‌آهن دولتی منتقل گردید و در سال ۱۳۳۴ بدرخواست خود بازنشست شد. آذری در دهه بیست وارد فعالیت‌های سیاسی شد و به عضویت حزب توده درآمد. و در زمانی که ریاست ناحیه راه-آهن شمال را داشت به نفع حزب توده دست به تحرکاتی زد. بعدها نیز چندی را در زندان گذراند. علی آذری از آغاز علاقمند به کارهای فرهنگی بود و در دهه سی و چهل به کار مطبوعات اشتغال داشت و چندین اثر تاریخی و داستانی و نمایشی از خود به یادگار گذاشت. او در سال ۱۳۰۹ اپرای وعده زردشت را در یازده مجلس نوشت و هر مجلس را به چندین بخش تقسیم کرد. این اپرا، یک اپرای تمام آهنگ بود. آذری در نوشتن آن از اپرای شهریاران ایران عشقی تأثیر پذیرفته بود. باستانگرایی و ناسیونالیسم از نوع دوره رضا شاهی در سرتاسر این اپرا موج می‌زد. سیدعلی آذری داستانی هم با عنوان عشق و سرنوشت نوشت و در آن ماجراهای عاشقانه دو عاشق سرمست را به طرزی رماتیک شرح داد. افزون بر این، او دو کتاب تاریخی درباره کلنل محمد تقی خان پسین و شیخ محمد خیابانی تألیف کرد و زندگی فردوسی را در ۴ پرده تنظیم نمود و در آن به افسانه‌پردازیه‌ها و قصه‌سازیه‌های ساختگی در باب فردوسی

مولفین کتب چاپی فارسی و عربی، جلد ۴، تهران، ۱۳۴۲.

آذر یزدی، مهدی

(۲۷ اسفند ۱۳۰۰ یزد - ۱۸ تیر ۱۳۸۸)

(تهران)

مهدی آذر یزدی در روستای خرمشاه از روستاهای یزد چشم به جهان گشود. از کودکی به کار در مزرعه پرداخت و ضمناً تحصیلات مقدماتی خود را ادامه داد. در بیست سالگی به کار در کتابفروشی مشغول شد و این کار زمینه آشنایی او را با شعر و کتاب و ارباب ادب فراهم کرد. پس از چندی از یزد به تهران آمد و با معرفی حسین مکی، در چاپخانه حاج محمد علی علمی به کار مشغول شد. در سال ۱۳۳۵ که ۳۵ ساله بود مجذوب قصه‌های انوار

تکیه کرد. آذری نمایش «وصلت‌های گوناگون» را درباره مسأله چندزنی در سالن عمومی اعتبار السلطنه مشهد به نفع مقبره فردوسی که در آغاز ساختمان بود، برای بانوان به معرض نمایش درآورد.

آثار

داستان

عشق و سرنوشت، جیبی، تهران، ۱۳۳۶

نمایشنامه و اپرا

اپرای زن در قرن دیگر، چمن، مشهد،

۱۳۰۸

اپرای وعده زردشت یا روح سلحشور

ایرانیان، سلیمی، تهران، ۱۳۱۳

مترجمه

زندگی حکیم ابوالقاسم فردوسی، بی‌نا،

تهران، ۱۳۲۶ (نوعی فیلمنامه)

قیام خیابانی، صفی علیشاه، تهران، ۱۳۲۹

قیام کلنل محمد تقی خان پسیان، صفی

علیشاه، تهران، ۱۳۲۹.

منابع

آزند، یعقوب، نمایشنامه‌نویسی در ایران، نشر نی، تهران، ۱۳۷۳؛ دیهیم، محمد، تذکره شعرای آذربایجان، جلد ۳، آذربایجان، تبریز، ۱۳۶۸؛ س.ن، «زندگی حکیم ابوالقاسم فردوسی»، پیام نو، شم ۱ (فروردین ۱۳۲۷)، ص ۱۲۵؛ طبری، احسان، کژراهه، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۶؛ فتحی، نصرت‌الله، «درگذشت دوست»، خاطرات وحید، شم ۱۱ و ۱۲ (بهمن ۱۳۵۴)؛ کیانوری، نورالدین، خاطرات، موسسه تحقیقاتی و انتشاراتی دیدگاه، تهران، ۱۳۷۱؛ مشار، خانابا،

حق و ناحق، اشرفی، تهران، ۱۳۴۵
 خیر و شر، اشرفی، تهران، ۱۳۴۵
 ده حکایت از زبان زبان‌بسته‌ها، اشرفی،
 تهران، ۱۳۴۵
 شعر قند و عسل، اشرفی، تهران، ۱۳۴۵
 قصه‌ها و مثل‌ها، اشرفی، تهران، ۱۳۴۶
 قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب، ۶
 جلد، امیرکبیر، تهران، ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۷
 لب‌بند، معرفت، تهران، ۱۳۳۳
 مرد و نامرد، اشرفی، تهران، ۱۳۴۶
 متفرقه
 تذکره شعرای معاصر ایران
 چهل کلمه قصار حضرت امیر (ع)
 خودآموز عکاسی، امیرکبیر، تهران،
 ۱۳۴۱
 خودآموز مقدماتی شطرنج، امیرکبیر،
 تهران، ۱۳۳۳
 دستور طبخی و تدبیر منزل
 افزون بر اینها قصه‌های ساده برای
 نوآموزان، گربه تبیل، قصه‌های تازه از کتابهای
 کهن در ده جلد، قصه‌های پیامبران، یاد عاشورا،
 خاله گوهر از آثار داستانی آذر یزدی هستند.

منابع

افشار، ایرج و حسین بنی‌آدم، کتابشناسی
 دهساله کتابهای ایران، انجمن کتاب، تهران،
 ۱۳۴۶؛ بنی‌آدم، حسین، کتابشناسی موضوعی
 ایران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۵۲؛
 رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی ادبیات
 داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب
 فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ زندگینامه خودنگاشته.

آذینفر، س. ع.

آثار

داستان

انسان طراز نو پیروز می‌شود، بی‌نا، تهران،
 ۱۳۳۲ نویسنده در این داستان که متأثر از سبک

سهیلی گشت و آنها را به زبان
 کودکان ساده‌نویسی کرد و کتاب
 قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب
 را انتشار داد. در سال ۱۳۳۶ شروع
 به نوشتن داستانهایی برای کودکان
 کرد و پنج کتاب برای بچه‌ها و پنج
 کتاب در مجموعه قصه‌های تازه از
 کتابهای کهن را انتشار داد. او در
 سال ۱۳۴۳ به سبب نگارش کتاب
 قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب
 به دریافت جایزه از سازمان جهانی
 یونسکو نائل آمد. دو سال بعد
 (۱۳۴۵) جایزه سلطنتی کتاب سال
 را به خود اختصاص داد. کتابهای
 وی از طرف «شورای کتاب کودک»
 کتاب برگزیده اعلام شد. در سال
 ۱۳۷۹ به سبب نگارش داستانهای
 قرآنی و دینی، «خادم قرآن» شناخته
 شد. پس از فوت او، حوزه هنری
 شهر یزد تمبر یادبودی به شمارگان
 ۱۶۰۰ فقره چاپ کرد. آذر یزدی تا
 آخر عمر مجرد زیست و افزون بر
 نویسندگی به غلط‌گیری متون چاپی
 و فهرست اعلام‌نویسی هم
 می‌پرداخت. او در ۱۸ تیر ۱۳۸۸ در
 ۸۷ سالگی در بیمارستان آتیه تهران
 درگذشت.

آثار

داستان

بچه آدم، اشرفی، تهران، ۱۳۴۵
 پنج افسانه درباره حیوانات، اشرفی، تهران،
 ۱۳۴۵

ایران، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ بنی آدم، حسین، کتابشناسی موضوعی ایران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۵۲؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آریا، داریوش
(۱۳۱۵ کرامانشاه-۱۳۸۲ تهران)

داریوش آریاپس از اخذ دیپلم، وارد کار مطبوعات شد و کار خود را در سال ۱۳۳۶ در اطلاعات هفتگی شروع کرد. گزارش تهیه می کرد و داستان می نوشت. با نشریات دیگر هم از جمله این هفته همکاری داشت. داستانهای منتشره او در اطلاعات هفتگی، بعدها در یک جلد با عنوان قلبها و عشقها منتشر شد. آریا در سال ۱۳۸۲ در تهران درگذشت.

آثار

رناليسم سوسياليسم است به زندگي دختر جواني مي پردازد كه درگير مسايل سياسي عاطفي مي شود. به زندان مي افتد و پس از تحمل شداید به انساني با نگرش جديد بدل مي شود. اين داستان با رويکرد حزبي نگرارش يافته است.

منابع

آژند، يعقوب، کتابشناسی...؛ مشار، خانابا، فهرست...؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ... .

آرزومانیان، آلیس

آرزومانیان نخستین زن داستان نویس ارمنی تبار گیلان است. در منابع راجع به زندگي او چیزی یافت نشد؛ جز اینکه رمان همه از یک را در سال ۱۳۴۳ منتشر کرد. مجید روشنگر در خاطراتش می نویسد که او در انتشار این رمان مشوق آرزومانیان بوده است. ماجرای این رمان در یک خانواده مسیحی ارمنی می گذرد و زندگي دختری را از کودکی تا بزرگسالی تصویر می کند. نویسنده در ارائه صحنه های بلوغ و تن آگاهی بی پرواست. آرزومانیان از نویسندگان زن پیشگام گیلان است.

آثار

داستان

همه از یک، مروارید، تهران، ۱۳۴۳

منابع

آژند، يعقوب، کتابشناسی ادبیات داستانی

داستان

قلب‌ها و عشق‌ها، معرفت، تهران، ۱۳۴۳

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی ادبیات داستانی ایران، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ «پروپچه‌های مجله»، اطلاعات هفتگی، فروردین ۱۳۵۲، ششم ۱۱۱۸، ص ۴۸؛ صالحیار، غلامحسین و دیگران، چهره مطبوعات معاصر، پرس اجنت، تهران، ۱۳۵۱؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶

آریانپور کاشانی، عباس

(۱۲۸۵ کاشان - ۱۳۶۴ سان دیه‌گو)

عباس آریانپور کاشانی فرزند یارم‌شاءالله خان کاشی در شهر کاشان چشم به جهان گشود، تحصیلات مقدماتی را در مدرسه سیروس و متوسطه را در مدرسه آمریکایی (کالج آمریکایی) تهران به پایان برد. در سال ۱۳۳۶ موفق به اخذ لیسانس قضایی از دانشگاه تهران شد و از دانشگاه

تولین (Tulane) نیوارلثان آمریکا هم فوق لیسانس حقوق دریافت کرد.

آریانپور کارمند رسمی وزارت دارایی بود و مدت سی سال در این وزارتخانه کار کرد و مناصبی چون مدیر بازرگانی کارخانه خسروی مشهد، رئیس اداره نیازمندی‌ها، رئیس اداره قماش، معاون آمار و اطلاعات مالیات بر درآمد و بازرس وزارتی را داشت و در سال ۱۳۳۵ هم مدت شش ماه برای مطالعه امور مالیاتی به آمریکا سفر کرد.

آریانپور در کنار این شغل‌ها به تدریس در دانشگاه‌های تهران از جمله دانشگاه ملی (شهید بهشتی کنونی) دانشسرای عالی تهران (دانشگاه تربیت معلم و خوارزمی کنونی)، دانشکده فنی نفت آبادان و در سال ۱۳۴۷. در دانشگاه وسترن ایلی نوئیز آمریکا به تدریس ادبیات فارسی و انگلیسی مشغول بود. وی ضمناً مؤسس و رئیس مدرسه عالی ترجمه در تهران بود.

آریانپور بیشتر به فرهنگ‌نامه‌نویسی شهرت دارد. فرهنگ ۵ جلدی انگلیسی - فارسی او چندین بار تجدید چاپ شده است. افزون بر این، وی کتاب‌های متعددی را از زبان انگلیسی به فارسی برگردانده است و در سال ۱۳۰۷ مدت سه سال مدیریت داخلی مجله عالم

امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۳؛ آقابزرگ تهرانی، الذریعه، ترجمه غلامرضا امیری، جلد ۱۹، تهران، ۱۳۳۷؛ «درگذشت دکتر عباس آریانپور کاشانی»، ره‌آورد، شم ۸۷ (بهار و تابستان ۱۳۶۴)، ص ۱۸۴؛ سالنامه کشور ایران، سال ۱۳۴۹ (سال بیست و پنجم)، صص ۷-۲۰۶؛ میرعابدینی، حسن؛ فرهنگ داستان نوین ایران، نشر فرهنگ کاوش، تهران، ۱۳۷۴؛ مشار، خانبابا، فهرست کتاب‌های چاپی فارسی، جلد ۱، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۳۷؛ همو، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، جلد اول، تهران، ۱۳۴۱.

Who is who, Echo Iran, Tehran, 1976.

آرین‌نژاد، شاپور (رکن‌الدین آرین‌نژاد) (۱۳۰۳ ش. - ۱۳۴۶ ش. تهران)

درباره آرین‌نژاد و زندگی او اطلاعاتی اندک در اختیار است. او کار نویسندگی خود را از کارگری چاپخانه شروع کرد و از این طریق وارد کار مطبوعاتی شد. در مجلات آسپای جوان و ترقی به کار پرداخت و در این مجلات پاورقی‌های تاریخی و عاشقانه با سبکی رمانتیک و احساساتی و پسند روز نوشت. او در دهه های ۱۳۳۰ و ۱۳۴۰ ش. از پاورقی نویسان پرکار و پرطرفدار بود. بیشتر

نسوان را داشت. آریانپور در سال ۱۳۰۸ داستانی به نام عروس مدی نوشت. این داستان به لحاظ ساختاری و مضامین تاریخی چندان اعتباری نداشت. داستانی هم با عنوان سگ باوفا (تهران، ۱۳۰۷) به فارسی ترجمه کرد. از دیگر آثار ترجمه‌ای او کجا می‌روی (تهران، ۱۳۰۹) از سینکوویچ و کتاب شادمانی (تهران، ۱۳۰۹) بود.

آثار

داستان

سگ باوفا، بی‌نا، تهران، ۱۳۰۷
عروس مدی، بروخیم، تهران، ۱۳۰۸
ماشین زندگی، کلاله خاور، تهران، ۱۳۱۶

ترجمه

عشق جاوید است، ایروینگ استون،
امیرکبیر، تهران، ۱۳۴۳
وحدت و تنوع در تمدن اسلامی، گروبنام،
معرفت، تبریز، ۱۳۴۲
کجا می‌روی؟، سینکوویچ، بی‌نا، تهران،
۱۳۰۹

کتاب شادمانی، الینور پورتر، بی‌نا، تهران،
۱۳۰۹

۳. فرهنگنامه

فرهنگ دانشگاهی، ۲ جلد، امیرکبیر،
تهران، ۱۳۴۵
فرهنگ کامل جدید انگلیسی، ۵ جلد،
امیرکبیر، تهران، ۱۳۴۲-۴۴

منابع

آزند، یعقوب، ادبیات نوین ایران، انتشارات

قیام اسماعیلیه، دنیای تاب، تهران، ۱۳۳۶ و ۱۳۷۰
هفت سردار نامی، قصه‌پرداز، تهران، ۱۳۹۲

منابع

آژند، یعقوب، کتاب‌شناسی ادبیات داستانی، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ رازی، فریده (زیر نظر) کتاب‌شناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ شریفی، محمد، فرهنگ ادبیات فارسی معاصر، نشر نو، تهران، ۱۳۹۵؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶؛ دانشنامه دانش‌گستر، جلد ۱، مؤسسه علمی - فرهنگی، دانش‌گستر، تهران، ۱۳۸۹، ص ۲۲۴.

آزاد همدانی، علی محمد

(۱۲۵۸ همدان - تیرماه ۱۳۲۴ همدان)

تحصیلات خود را در علوم ادبی و دینی در همدان و تهران گذراند و به تدریس پرداخت. در همدان چند شماره از ماهنامه الوند را با همکاری شیخ موسی نثری در سال ۱۳۰۴ انتشار داد. در زمان ریاست معارف کاشان، انجمن ادبی آن

داستان‌های او دور محور موضوعات تاریخی، به‌ویژه تاریخ پیش از اسلام ایران، می‌گشت. شماری از پاورقی‌های او پس از انقلاب به صورت کتاب انتشار یافت. از معروف‌ترین رمان‌های او ده مرد رشید درباره روزگار اردشیر دوم هخامنشی و رقابت فرزندان او بر سر جانشینی بود. آراین‌نژاد در سال ۱۳۴۶ بر اثر اعتیاد درگذشت و در امامزاده عبدالله شهرری به خاک سپرده شد.

آثار

۱. داستان

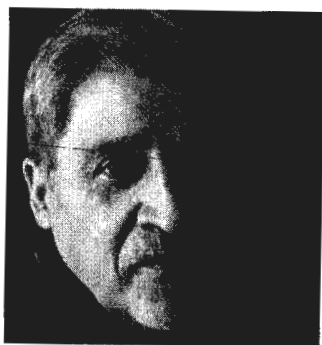
افسانه سید رشید، تهران، بی‌تا تا همیشه تاریخ، سمیر، تهران، ۱۳۸۶
خطه ارغوانی، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۷۳
داتام روئین‌تن، دبیر، تهران، ۱۳۸۱
داستان واقعی بام عشق‌ها و خونین‌ها، تهران، ۱۳۳۴
دلاوران میزگرد، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۷۰

دلیران شوش، ۴ جلد، تهران، بی‌تا
ده مرد رشید، ۳ جلد، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۳۵ (نسل شجاعان و نگهبانان تاج و تخت)
سایه آسیا، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۷۰
شب‌های پاسارگاد، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۷۲

شرف راهزن، خزر، تهران، ۱۳۴۳
شعله ناکام، تهران، ۱۳۴۷
فرزند سرنوشت، تهران، بی‌تا (درباره کوروش)

فاتح، تهران، ۱۳۳۹
قدرت دریاها، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۷۰
قهرمان دشت، تهران، ۱۳۴۷

حسن، فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آرغ، قادر

قادر آرغ متولد خوی است. پس از تحصیلات ابتدایی و دبیرستانی، در رشته زبان انگلیسی لیسانس گرفت و در دبیرستان های خوی به تدریس پرداخت.

آثار

داستان

زنجیرها پاره می‌شوند، بی‌تا، تهران، ۱۳۵۱
عروس شهر ما، پژوهش‌های دانشگاه، تبریز، ۱۳۹۴

فریاد نسل جوان، بی‌نا، تبریز، ۱۳۵۱
آرغ به غیر از آثار یادشده، کتاب راهنمای زبان انگلیسی و آخرین نامه را نیز نوشته است.

منابع

رازی، فریده (زیر نظر)، کتاب‌شناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛
میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان‌نویسان

شهر را راه انداخت و نیز از بانیان انجمن ادبی همدان هم بود. شعر می‌سرود و رئیس دبیرستان شاپور کرمانشاه بود و در مدرسه نصرت همدان معلمی می‌کرد و یک زمانی هم کفیل اداره فرهنگ همدان شد. تحت تأثیر شیخ موسی نثری که رمان سه‌جلدی عشق و سلطنت را نوشته بود، به نوشتن داستانی درباره فردوسی با عنوان عشق و ادب پرداخت. او تصمیم داشت راجع به حالات شاعران هر دوره کتاب‌های قصه و افسانه در ۱۴ جلد بنویسد و هر یک از آن‌ها را به نام شعرای قرن مربوط کند. او عشق و ادب را در سال ۱۳۰۴ نوشت و چند سال بعد یادداشت‌های خود را به مناسبت هزاره فردوسی انتشار داد. این یادداشت‌ها ابتدا در روزنامه شفق سرخ به صورت پاورقی چاپ شد و سپس در مرداد سال ۱۳۱۳ به صورت کتاب مستقل انتشار یافت. در نوشتن داستان خود از منابع معتبر تاریخی و ادبی بهره می‌گرفت.

آثار

داستان

عشق و ادب، مربی، تهران، ۱۳۱۲

منابع

آرین‌پور، یحیی، از نیما تا روزگار ما، جلد سوم، زوار، تهران، ۱۳۷۴؛ صدرهاشمی، محمد، تاریخ جراید و مجلات ایران، جلد اول، کمال، اصفهان، ۱۳۶۳؛ میرعابدینی،

ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶

آقازاده، محمد

(۱۳۱۷ رشت -)

آقاجفی قوچانی، محمدحسن

(۱۲۵۷ قوچان - ۱۳۲۲ قوچان)

تحصیلات مقدماتی را در فاروج، قوچان و مشهد انجام داد و سپس به اصفهان رفت و در آنجا از محضر ملا محمد کاشی، جهانگیرخان قشقایی، شیخ علی‌بابا فیروزکوهی استفاده کرد و به تحصیل دروس فقه، اصول و کلام و فلسفه پرداخت و بعد به نجف اشرف رفت و در آنجا از محضر آخوند خراسانی، ملا محمدباقر اصطهباناتی و سید محمدکاظم یزدی بهره گرفت و درجه اجتهاد یافت. در سال ۱۲۹۷ به قوچان برگشت و شروع به تدریس و تحقیق کرد. در نهضت مشروطیت از هواداران مشروطه بود و رساله عذر بدتر از گناه را در این قلمرو نوشت. آقاجفی در سال ۱۳۲۲ در حالی که ۶۸ سال داشت، دار فانی را وداع گفت و در خانه

محمد آقازاده پس از تحصیلات مقدماتی و متوسطه، کارهای متعددی را تجربه کرد. در کارخانه به کار پرداخت و گاهی نیز به کارگری روی آورد و زمانی هم به روزنامه‌نگاری و کارمندی مشغول شد. در اواخر دهه ۱۳۳۰ داستان‌نویسی را تجربه کرد و در سال ۱۳۴۱ داستانی عامه‌پسند با نثری سست با عنوان آدم‌های پلاستیکی - کلافه نوشت. آواز بلند شب را نیز در سال ۱۳۵۶ منتشر کرد که ویژگی‌های سبکی اثر اولش را داشت و وقایع داستان آن در فضای اجتماعی گیلان می‌گذشت.

آثار

داستان

آدم‌های پلاستیکی، کلافه، هنر و کتاب، تهران، ۱۳۴۱
آواز بلند شب، رشیدیه، تهران، ۱۳۵۶

منابع

آژند، یعقوب، کتاب‌شناسی... افشار، ایرج و حسین بنی‌آدم، کتاب‌شناسی... رازی، فریده (زیر نظر) کتاب‌شناسی... مشار، خان بابا، فهرست... میرعابدینی، حسن، فرهنگ...

دانش، ۱۳۶۲، شماره ۲، ص ۱۶؛ فرهنگ ناموران معاصر ایران، جلد اول، سوره مهر، تهران، ۱۳۸۱.

آقای، احمد

(۶ مهر ۱۳۱۵ اهواز - ۱۳۸۳ تهران)

احمد آقای در روز ششم مهر ۱۳۱۵ در یک خانواده متوسط شهرستان اهواز متولد شد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش گذراند و در خرداد ۱۳۳۷ به اخذ دیپلم در رشته ادبی نایل آمد و در سازمان عمران خوزستان به کار مشغول شد. آقای در سال ۱۳۳۹ به قصد تحصیل به آمریکا رفت ولی پس از نه ماه به ایران برگشت. در سال ۱۳۴۰ در شرکت ملی نفت اهواز به کار پرداخت. این بار برای ادامه تحصیلات به آلمان رفت و پس از بازگشت از آلمان در سال ۱۳۴۶ وارد مشاغل دولتی و در سال ۱۳۶۷ بازنشسته شد. او انتشارات به‌نگار را بنیان نهاد. ورود آقای به عالم ادبیات با تشویق احمد محمود، داستان نویس معاصر، صورت گرفت و به

خود در قوچان به خاک سپرده شد. سال ها بعد مقبره‌ای بر مزار وی برپاگشت. از آقاجنقی قوچانی رساله‌ها و نوشته‌های چندی باقی مانده ولی دو اثر او یعنی سیاحت غرب و سیاحت شرق شهرت بیشتری دارند و حالت روایی و داستانی بر آن‌ها حاکم است. سیاحت شرق شرح زندگانی مصنف از دوران کودکی تا میان سالی است و خاطرات خود را با قلمی شیوا و خواندنی بیان می‌کند. سیاحت غرب رساله‌ای است در باب حیات پس از مرگ و چگونگی عالم برزخ که به صورت داستان و از زبان اول شخص مفرد روایت می‌شود. از ویژگی‌های این اثر به‌کارگیری نمادها و نشانه‌های برگرفته از احادیث و روایات اسلامی است و برخی نیز از تخیلات او مایه می‌گیرد.

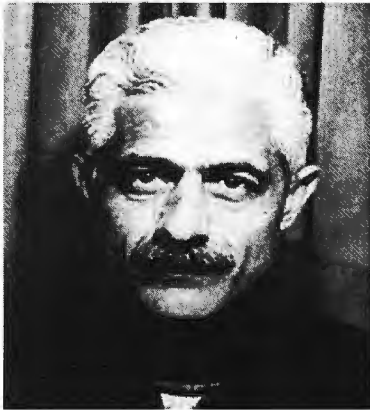
آثار

داستان

- سیاحت شرق، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۵ (چاپ ۵)
- سیاحت غرب، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۷ (چاپ ۴)

منابع

آقاجنقی قوچانی، محمدحسن، برگی از تاریخ معاصر، هفت، تهران، ۱۳۷۸؛ شاکری، رمضانعلی، اترکنامه، تاریخ جامع قوچان، امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۵؛ شریف رازی، محمد، گنجینه دانشمندان، ج ۲، قم، ۱۳۵۴؛ فانی، کامران، «زندگی طلبگی و آخوندی» نشر

اسالم گیلان)

سید حسین ملقب به جلال‌الدین مشهور به جلال آل‌احمد در محله سید نصیرالدین تهران به دنیا آمد. پدر او سید احمد حسینی اورازانی طالقانی علاوه بر اداره محضر، در دو مسجـد پاچنار و لباسچی تهران نماز جماعت اقامه می‌کرد. جلال در یک محیط مذهبی که تا حدودی در مجموعه داستان دید و بازدید منعکس شده، پرورش یافت. تحصیلات ابتدایی را از سال ۱۳۰۸ تا ۱۳۱۴ در دبستان‌های کمالیه و ثریابه پایان برد. او به اجبار از سوی پدر راهی بازار شد. جلال هم زمان با کار در بازار، دور از چشم پدر از سال ۱۳۱۴ تا ۱۳۱۹ به تحصیل در دبیرستان‌های دانش و تدین پرداخت و پس از آن در دوره شبانه مدرسه

نوشتن داستان پرداخت. در سال ۱۳۴۲ نخستین مجموعه داستان خود را با عنوان در مرز سیاهی‌ها در اهواز منتشر کرد. داستان‌های او در مجلات فردوسی و خورشید انتشار می‌یافت. در سال ۱۳۵۰ داستان بلند مویه زال او پس از انتشار گردآوری و بعدها به وسیله انتشارات رواق چاپ شد. آقایی در سال ۱۳۸۳ چشم از جهان فرو بست.

آثار

برهوت، اساطیر، تهران، ۱۳۸۰
چراغانی در باد، علم، تهران، ۱۳۸۲
در مرز سیاهی‌ها، بی‌نا، اهواز، ۱۳۴۲
شب گرگ، به نگار، تهران، ۱۳۷۲
مویه‌زال، رواق، تهران، ۱۳۵۷

منابع

آژند، یعقوب، (تألیف و ترجمه) ادبیات داستانی در ایران و ممالک اسلامی، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ زندگینامه خودنگاشته؛ فرهنگ ناموران معاصر ایران، جلد اول، تهران، ۱۳۸۱؛ گرین، جان، فرهنگ قصه‌نویسان ایرانی، ترجمه محمود حسن‌آبادی (پایان‌نامه کارشناسی ارشد)، مشهد، ۱۳۷۳؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آل‌احمد، جلال

(۶ فروردین ۱۳۰۳ تهران- ۱۸ شهریور ۱۳۴۸)

خرداد ۱۳۴۷ به تدریس ادبیات فارسی در دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران پرداخت و بعد از سوی ساواک ممنوع التدریس شد. آخرین شغل وی تدریس ادبیات در کلاس‌های شبانه دانشسرای عالی بود که در پایان مرداد ۱۳۴۸ نیز از آن کار ممنوع شد. از قرار معلوم چندی را هم در دانشسرای مامازن و هنرسرای نارمک تدریس کرده بود.

طبق نوشته خود آل‌احمد، زندگی او به چهار دوره تقسیم می‌شود: ابتدا از سال ۱۳۲۳ به حزب توده می‌پیوندد و تا نیمه دوم ۱۳۲۶ از حزب توده جدا می‌شود و پس از چندی هم از حزب سوسیالیست توده ایران کنار می‌گیرد و این دوره اول زندگی اجتماعی - سیاسی او را شکل می‌دهد. تا سال ۱۳۲۹ از فعالیت‌های سیاسی فاصله می‌گیرد و آن را دوره سکوت می‌نامد و بیشتر به نویسندگی و خلق آثار داستانی می‌پردازد و با سیمین دانشور در سال ۱۳۲۹ ازدواج می‌کند. در دوره سوم با ماجرایی ملی شدن صنعت نفت و نقش مصدق در سیاست آن روزگار به دنیای سیاست باز می‌گردد و به فعالیت در احزاب همسو با جبهه ملی می‌پردازد. بعد به دلیل اختلاف نظر با بعضی از گردانندگان احزاب، کاملاً از سیاست

دارالفنون ثبت نام کرد. در سال ۱۳۲۲ دیپلم ادبی گرفت. از سوی پدر برای تکمیل تحصیلات حوزوی به نجف اعزام شد. در نجف نزد برادرش سید محمدتقی اقامت گزید. پس از سه ماه از راه خانقین و کرمانشاه به ایران برگشت. این در حالی بود که تا حدودی از آموزه‌های دینی رویگردان شده بود. پس از بازگشت به ایران در دانشسرای عالی و در دانشکده ادبیات آن، به تحصیلات خود ادامه داد و در سال ۱۳۲۵ در رشته ادبیات فارسی لیسانس گرفت. او دوره دکتری ادبیات فارسی را در دانشگاه تهران بی‌آنکه از رساله دکتری خود در باب قصه‌های هزار و یک شب دفاع کند، ناتمام گذاشت. در ۱۶ تیر ۱۳۲۶ به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و به عنوان دبیر در دبیرستان‌های شرف، شاهپور شمیران و دبیرستان‌های حومه تهران و هنرستان موسیقی به تدریس پرداخت و یک سال و نیم هم مدیر دبستان صفا و مدرسه فرهنگ شمیران بود. در سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۴۳ مشاور تعلیمات متوسطه در وزارت فرهنگ و بعد تا ۱۳۴۵ دبیر دانشسرای عالی بود. در این زمان اخراج شد. چندی هم بازرس آموزش و پرورش شمیران شد و از سال ۱۳۴۶ تا

کناره می‌گیرد و به دوره سوم زندگی خود خاتمه می‌دهد و به دوره چهارم زندگی اش که سکوت اجباری است وارد می‌شود. این دوره تا زمان مرگ ادامه می‌یابد. در این دوره بیشترین فعالیت او دور محور ادبیات و هنر و فرهنگ می‌چرخد و مقالات و نقدها و داستان‌های متعددی به نگارش درمی‌آورد و چندین تک‌نگاری می‌نویسد و سفرهایی به اروپا و شوروی و آمریکا و مکه می‌کند. غربزدگی را می‌نویسد و در خدمت و خیانت روشنفکران را از دیدگاه خاص سیاسی خود تألیف می‌کند و در این میان همسویی و همفکری زیادی با خلیل ملکی و یاران او دارد، سرانجام پس از سه دهه فعالیت در ۱۸ شهریور ۱۳۴۸ در ویلای شخصی خود در اسالم گیلان با ایست قلبی دارفانی را وداع می‌گوید و در صحن مسجد فیروزآبادی تهران در جوار قبر خلیل ملکی به خاک سپرده می‌شود. درباره مرگ او هم شایعاتی بر سر زبان‌ها می‌افتد.

آل‌احمد عشق به نوشتن داشت. سبک و نثر و اندیشه او از این عشق سرچشمه می‌گرفت. او با نثر ملموس و محکم و عامه‌فهم خود که پایه آن را از زبان و فرهنگ عامه گرفته بود،

توصیفات زیبایی در آثار خود می‌آفریند. نثر او با شخصیت تندرو و متحرک و نیز نافذ او هماهنگی داشت. بیشتر کلمات خود را از قرآن، زبان عامه مردم گرفته و به لحاظ فن داستان‌نویسی به نویسندگان اروپا نظر داشته است. نثر او مهم‌ترین جنبه آفرینندگی هنری او محسوب می‌شد. گاه به طنز می‌گراید و گاه عصبی و تند است و گاه برنده و کوتاه. مجموعه داستان‌های کوتاه او بیشتر تعلیمی و اجتماعی است. تلاش می‌کند با کژتابی‌های اجتماعی مبارزه کند. کارنامه ادبی او متنوع است و موضوعاتی چون سیاست روز، غربزدگی، روشنفکری، اقتصاد، نفت، توطئه‌های انگلیس، کودتا، آموزش و پرورش، مسائل هنری، شخصیت‌های سیاسی و فرهنگی و غیره را در بر می‌گیرد که با بیانی تند و صریح و مستقیم و گاه با کنایه و اشارات ظریف ادا می‌شود. او در بیشتر زمینه‌ها قلم می‌زند داستان کوتاه می‌نویسد. رمان‌هایی اجتماعی و سیاسی پدید می‌آورد. مقالات نقد تند و اثرگذار در باب ادبیات و هنر می‌نگارد. سفرنامه دارد و تک‌نگاری‌هایی در باب بعضی از اقالیم دورافتاده ایران تنظیم و تألیف می‌کند. دست به ترجمه آثار نویسندگان مطرح جهان می‌زند. او در زندگی اجتماعی،

سفر به ولایت عزرائیل، رواق، تهران، ۱۳۶۳

سفر روس، برگ، تهران، ۱۳۶۹

سفر فرنگ، کتاب سیامک، تهران، ۱۳۷۶

مجموعه مقالات (نقدها)

ارزیابی شتابزده، ابن سینا، تبریز، ۱۳۴۴

در خدمت و خیانت روشنفکران، رواق، تهران، ۱۳۵۶

سه مقاله دیگر، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۱

غریزدگی، بی‌نا، تهران،

کارنامه سه ساله، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۱

هفت مقاله، بی‌نا، تهران، ۱۳۳۳

یک چاه و دو چاله، رواق، تهران، ۱۳۵۷
(شرح حال)

سنگی بر گوری، رواق، تهران، ۱۳۶۰
(زندگینامه)

ترجمه

بازگشت از شوروی، آندره ژید، بی‌نا، تهران، ۱۳۳۳

بیگانه، آلبر کامو، بی‌نا، تهران، ۱۳۲۸ (با همکاری علی اصغر خبره‌زاده)

تشنگی و گشنگی، اوژن یونسکو، بی‌نا، تهران، ۱۳۵۱ (با همکاری منوچهر هزارخانی)

چهل طوطی، رواق، تهران، ۱۳۶۳ (با همکاری سیمین دانشور)

دست‌های آلوده، ژان پل سارتر، تهران، ۱۳۳۱
سوء تفاهم، آلبر کامو، ابن سینا، تهران، ۱۳۲۹

عبور از خط، ارنست یونگر، تهران، ۱۳۲۶
(با همکاری محمود هومن)

عزاداری‌های نامشروع، سید محسن عاملی، تهران، ۱۳۲۳

قمارباز، داستایوسکی، تهران، ۱۳۲۳

کرگدن، اوژن یونسکو، تهران، ۱۳۴۵

سیاسی و فرهنگی چهره‌ای متفاوت از نویسندگان و روشنفکران دوره‌اش دارد. تلاش می‌کند تا در اذهان مخاطبان تأثیرگذار باشد. دهه ۱۳۴۰ شماری از نویسندگان تحت تأثیر نوشته‌ها و سلوک اجتماعی و سیاسی وی بودند. سنگی بر گوری رنجامه قصه وار وی از زندگی خود است.

آثار

داستان

از رنجی که می‌بریم، بی‌نا، تهران، ۱۳۲۶
(مجموعه داستان)

پنج داستان، رواق، تهران، ۱۳۶۹
دید و بازدید، امیرکبیر، تهران، ۱۳۲۶
(مجموعه داستان)

زن زیادی، ابن سینا، تهران، ۱۳۳۱
(مجموعه داستان)

سرگذشت کندوها، بی‌نا، تهران، ۱۳۳۳
سه تار، امیرکبیر، تهران، ۱۳۲۷
مدیر مدرسه، ابن سینا، تهران، ۱۳۳۷
(رمان)

نفرین زمین، نیل، تهران، ۱۳۴۶ (رمان)
نون والقلم، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۰ (رمان)

تک‌نگاری‌ها

اورازان، بی‌نا، تهران، ۱۳۳۳
تات‌نشین‌های بلوک زهرا، دانش، تهران، ۱۳۳۷

خسی در میقات، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۵
دُرِ یتیم خلیج، جزیره خارک، دانش، تهران، ۱۳۳۹

سفر آمریکا، کتاب سیامک، تهران، ۱۳۸۰

مانده‌های زمینی، آندره ژید، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۴۲ (با پرویز داریوش)
محمد آخرالزمان، پل کازانوا، تهران، ۱۳۲۶

منابع

آشوری، داریوش، «جلال آل احمد» آرش، سال ۱۳۶۰، شماره ۶، صص ۸۸-۸۷؛ «آل احمد از زبان خودش» ایران هنر، ۱۳۵۹، شماره ۲، صص ۱۷؛ آل احمد، جلال، یک چاه و دو چاله و مثلاً شرح احوالات، رواق، تهران، ۱۳۵۷؛ آل احمد، شمس، از چشم برادر، سعدی، قم، ۱۳۶۹؛ اسلامی ندوشن، محمدعلی، «درباره ادب معاصر ایران» ماهنامه بیان، ۱۳۶۹، شماره ۳، صص ۳۶-۳۲ و ۷۹؛ افشار، ایرج، سواد و بیاض، جلد ۲، دهخدا، تهران، ۱۳۴۹؛ براهنی، رضا، قصبه‌نویسی، نشر نو، تهران، ۱۳۶۳؛ پیروز، غلامرضا، کاوشی در آثار و افکار و سبک نوشتار جلال آل احمد، حوزه هنری، تهران، ۱۳۶۲؛ دانشور، سیمین، «شهر من جلال» مجله کاوه (دوره جدید) ۱۳۴۸، شماره ۷، صص ۲۲۰-۲۱۴؛ همو، غروب جلال، خرم، قم، ۱۳۷۰؛ دستغیب، عبدالعلی، نقد آثار جلال آل احمد، ژرف، تهران، ۱۳۷۱؛ دهباشی، علی، یادمان جلال آل احمد، گسترش هنر، تهران، ۱۳۶۹؛ سپانلو، محمدعلی، نویسندگان پیشرو ایران، زمانی، تهران، ۱۳۶۲؛ فرهنگ ناموران معاصر ایران، جلد اول، سوره مهر، سال ۱۳۸۱؛ کیانوش، محمود، بررسی شعر و نشر فارسی معاصر، رز، تهران، ۱۳۵۵؛ میرعابدینی، حسن، فرهنگ داستان‌نویسان ایران، چشمه، تهران، ۱۳۸۶.

آل احمد، شمس (محمدباقر سادات آل احمد)

(تیرماه ۱۳۰۸ تهران-۱۴ آذر ۱۳۸۹ تهران)

محمدباقر سادات آل احمد ملقب به شمس الدین برادر جلال آل احمد در تیرماه ۱۳۰۸ در خانواده‌ای روحانی در محله پاچنار تهران به دنیا آمد. شمس جلال کوچک‌ترین فرزند خانواده و پنج سال از جلال کوچک‌تر بود. شمس در سال ۱۳۱۵ به دبستان ثریا رفت و دوره ابتدایی را در این مدرسه و سپس در مدرسه مولوی به پایان رساند. از سال ۱۳۲۲ تا ۱۳۲۹ دوره متوسط را در دبیرستان‌های مروی و دارالفنون گذراند. در سال ۱۳۲۴ به عضویت سازمان جوانان حزب توده درآمد. در دانشگاه تهران در رشته فلسفه و در دانشسرای عالی در رشته علوم تربیتی و روان شناسی به تحصیل پرداخت و در هر دو رشته فارغ‌التحصیل شد. دوره فیلم برداری و سناریونویسی را در دانشگاه سیراکوز آمریکا گذراند. در سال ۱۳۳۶

سیاسی پیدا کرد.

آثار

داستان

عقیقه، آبان، تهران، ۱۳۵۵

گاهواره، آبان، تهران، ۱۳۵۲

متفرقه

از چشم برادر، کتاب سعدی، تهران، ۱۳۶۹

حدیث انقلاب، حوزه هنری، تهران،

۱۳۷۲

طوطی نامه یا جواهرالاسمار، عماد بن

محمد الثغری، بنیاد فرهنگ ایران، تهران،

۱۳۵۲

منابع

آزند، یعقوب، ادبیات داستانی در ایران و

ممالک اسلامی، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ برزین،

مسعود، شناسنامه مطبوعات ایران، بهجت،

تهران، ۱۳۷۱؛ زندگینامه خودنگاشته؛ مولوی،

فرشته، کتابشناسی داستان کوتاه، نیلوفر، تهران،

۱۳۷۱؛ فرهنگ ناموران معاصر ایران، جلد اول،

سوره مهر، تهران، ۱۳۸۱؛ میرعابدینی، حسن،

فرهنگ داستان نویسان ایران، چشمه، تهران،

۱۳۸۶.

آلیاری، حسین

(خرداد ۱۳۱۸ تبریز -)

حسین آلیاری تحصیلات ابتدایی را در

دبستان فرهنگ و متوسطه را در دبیرستان

پرورش به پایان برد. در دانشگاه تبریز

لیسانس تاریخ و جغرافیا گرفت و

برای ادامه تحصیل به استانبول رفت و

دکترای تاریخ را از دانشگاه استانبول

به استخدام آموزش و پرورش درآمد و تا

سال ۱۳۴۰ در قزوین مشغول تدریس

بود. سپس به دبیرستان خاقانی تهران

منتقل و در سال ۱۳۵۶ بازنشسته شد.

در جوانی به روزنامه نگاری و همکاری

در چاپ و نشر کتاب پرداخت. او نوشته

های خود را در نشریات و روزنامه های

شرق میانه، شاهد، نیروی سوم، کیهان،

مجله بامشاد، کتاب ماه و آرش چاپ می

کرد. او در سال های ۳۲-۱۳۳۰ سردبیر

نیروی سوم ارگان حزب زحمتکشان بود.

با کیهان هفته هم همکاری داشت. با

مجله نقش و نگار با مدیریت سیمین

دانشور در سال ۱۳۳۴ نیز همکاری می

کرد. او در بخشی از کارهای فرهنگی

جلال آل احمد همکار او بود. در ۱۳

آبان ۱۳۴۲ برای چند هفته بازداشت

شد. انتشارات رواق را در سال ۱۳۵۶

دایر کرد و آثار جلال آل احمد را در این

انتشارات نشر داد. شمس پس از انقلاب

مدتی سردبیر روزنامه اطلاعات شد. او

که پیش از انقلاب عضو کانون

نویسندگان ایران بود پس از انقلاب از

این کانون کناره گرفت. عضویت شورای

انقلاب فرهنگی را نیز داشت. او و

همکارانش نهضتی به نام «جنبش برای

آزادی» به مثابه یک جنبش ادبی و

فرهنگی بنیان نهادند که بعدها صبغه

دریافت کرد.

در سال ۱۳۴۵ در دانشگاه تبریز با درجه استادیاری به کار پرداخت و در سال ۱۳۵۰ به اخذ درجه دانشیاری نائل آمد. پس از بازنشستگی از دانشگاه تبریز، به کار در دانشگاه آزاد اسلامی شعبه شبستر پرداخت و سال‌ها مدیر گروه تاریخ این دانشگاه بود.

آثار

داستان

درهای ابدیت، بی‌نا، تبریز، ۱۳۳۹

منابع

رازی، فریده (زیر نظر) کتابشناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ وبگاه دانشگاه آزاد اسلامی شبستر.

آموزگار، سیروس

(۱۳۱۳ خوی - ۱۱ آبان ۱۴۰۰ پاریس)

سیروس آموزگار فرزند عبدالحسین تحصیلات ابتدایی و پنج سال اول متوسطه را در خوی گذراند و سال ششم ادبی را در دبیرستان فردوسی تبریز تمام کرد. در سال ۱۳۳۳ لیسانس حقوق قضایی و در سال ۱۳۴۲ دکترای اقتصاد را از دانشکده حقوق دانشگاه تهران گرفت. وی چندی معاونت شعبه مرکزی بانک اعتبارات ایران را داشت و نیز یک شرکت انتشارات کتاب باز کرده بود.

مشاورت اقتصادی وزارت کار هم با آموزگار بود. با زبان‌های فرانسه، انگلیسی آشنایی داشت و به آلمان و ایتالیا و لبنان و آمریکا سفر کرده بود. از سال ۱۳۵۰ مقیم لندن شد. آموزگار خدمت مطبوعاتی خود را از سال ۱۳۲۹ آغاز کرد و به طور آزاد با مطبوعات همکاری داشت و در آن‌ها داستان و مقاله می‌نوشت. با رادیو نیز همکاری می‌کرد و نمایشنامه رادیویی می‌نوشت. وی دو دوره عضو هیئت مدیره سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات بود. او در زمینه اقتصاد ده کتاب و نیز یک کتاب حقوقی نوشت. آموزگار مدتی سردبیر فصلنامه کاوش بود (از سال ۱۳۳۹ به بعد). فصلنامه کاوش بعدها جای خود را به ماهنامه تلاش داد و آموزگار همچنان سردبیری این مجله را به عهده داشت و در کنار آن مجله هفتگی قصه را نیز نشر می‌داد.

آثار

نمایشنامه

«دردانه خورشید» در یک پرده، مجله تلاش، شم ۵۲، سال دهم (آبان ۱۳۵۴)، صص ۷۸-۸۲

ارزش سوگند (نمایشنامه رادیویی) پخش در ۱۳۴۴/۹/۶

از نیمه راه برگرد (نمایشنامه رادیویی)، پخش در ۱۳۶۱/۷/۱۶

گل افشان (نمایشنامه رادیویی)، پخش در

داد و چندین اثر تحقیقی در باب علوم دینی نوشت. داستان‌هایی هم با رویکرد مذهبی برای جوانان منتشر کرد.

آثار

داستان

اسب بخیل، جهان‌آرا، قم، ۱۳۵۹

سه برادر، جهان‌آرا، قم، ۱۳۵۴

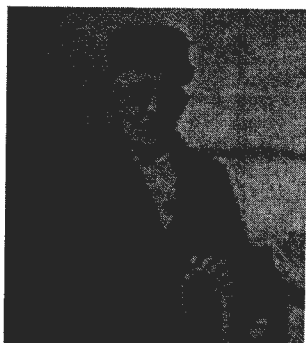
طوطی صفت نباشم، جهان‌آرا، قم، ۱۳۵۹

عقاب فریب‌خورده، جهان‌آرا، قم، ۱۳۵۹

گر به حيله گر، جهان‌آرا، قم، ۱۳۵۹

منابع

آژند، یعقوب، کتابشناسی ادبیات داستانی ایران، آرمین، تهران، ۱۳۷۳؛ رازی، فریده (زیر نظر)، کتابشناسی ادبیات داستانی معاصر فارسی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران، ۱۳۹۰؛ وبگاه مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی.

آیتی، عبدالحسین

(۱۲۴۹ تفت - ۱۳۳۲ تهران)

عبدالحسین آیتی فرزند حاج ملا محمد معروف به حاجی آخوند تفتی،

۱۳۵۴/۱/۶

هفت کرسی آرزو (نمایشنامه رادیویی)،

بخش در ۱۳۴۴/۱/۴

داستان

دامان مادران یا دبستان اولیه بشر، بی‌نا،

تهران، ۱۳۴۴

منابع

احمدی فرد، سهیلا، «کتابشناسی نمایش‌های رادیویی»، فصلنامه تئاتر، شم ۹-۱۰ (بهار - تابستان ۱۳۶۹)، صص ۲۸۷-۲۸۸؛ برزین، مسعود، شناسنامه مطبوعات ایران، انتشارات بهجت، تهران، ۱۳۷۱؛ بنی‌آدم، حسین، کتابشناسی موضوعی ایران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۵۲؛ تقیان، لاله، کتابشناسی تئاتر، مرکز هنرهای نمایشی، تهران، ۱۳۷۰؛ صالحیار، غلامحسین و دیگران، چهره مطبوعات معاصر، پرس اجنت، تهران، ۱۳۵۱

آیت‌اللهی، مهدی (سید مهدی دادور)

(۱۳۱۷ لار -)

سید مهدی دادور فرزند سید فخرالدین، پس از تحصیلات مقدماتی عازم جهرم شد و سپس به قم سفر کرد. پس از اخذ دیپلم، در رشته زبان انگلیسی ادامه تحصیل داد و لیسانس گرفت. در قم پس از گذراندن دوره سطح، درس خارج فقه و اصول و تفسیر و فلسفه را در نزد استادانی چون شیخ مرتضی حائری یزدی، علامه طباطبایی، محقق داماد و میرزا هاشم آملی به پایان رساند. پس از فراغت از تحصیل، به تدریس در دبیرستان و حوزه و دانشگاه پرداخت و ضمناً تحقیق در علوم دینی را نیز ادامه

تحصیلات مقدماتی را در مکتب‌خانه شروع کرد و در نزد میربهاءالدین جندقی خوشنویسی و الفیه ابن مالک را آموخت و در نزد پدر هم مغنی و مطول را فرا گرفت. سپس به یزد رفت و در مدرسه خان بزرگ تحصیلات را ادامه داد و پس از آن به عتبات عالیات سفر کرد و چندی بعد به وطن بازگشت. مقارن قتل ناصرالدین شاه، آیتی در ۲۴ سالگی به درخواست مردم تفت جای پدرش را که فوت کرده بود، گرفت و صاحب منبر و محراب شد. هشت سال در این کار بود ولی حشر و نشر با بهائیان منتهی به ترک منبر و محراب شد و سرانجام به مسلک بهایی پیوست و تخلص آواره یافت. وی بعدها در کتاب کشف‌الحیل خود به دام افتادنش را کاملاً شرح داده است که چگونه گول تبلیغات آن‌ها را خورده است. آیتی دست به سفرهای گوناگون زد و در تهران از کسوت روحانیت خارج شد و در اداره راه شوشه تهران - انزلی به کار پرداخت. سپس به عکا رفت. برای تبلیغ راه سرزمین‌ها را در پیش گرفت. در عشق آباد مدرسه و روزنامه‌ای با عنوان خورشید خاور دایر کرد. چندی بعد به دستور رهبر بهائیان به اروپا رفت و چهار ماه در انگلستان و فرانسه به سر برد. او

پس از بازگشت به تهران، برای همیشه از بهائیت دست شست و علیه این مسلک دست به افشاگری زد. محصول این افشاگری کتاب سه جلدی کشف‌الحیل بود. این اثر بیان‌کننده تحول روحی و روانی اوست و مصالح ملی و میهنی را یکی از عوامل جدایی‌اش از این فرقه می‌داند. آیتی از کودکی به سرودن شعر متمایل بود و در جوانی تخلص ضیائی را برگزید و سپس تخلص آواره و پس از آن تخلص آیتی را برای خود در نظر گرفت. در سال ۱۳۲۸ پس از بازنشستگی، انجمن ادبی یزد را دایر کرد. به غیر از شعر به رمان‌نویسی هم راغب بود و نیز نمایشنامه ملکه عقل و عفریت جهل را در سال ۱۳۱۲ نوشت. مجله نمکدان را تأسیس کرد (۱۳۰۸-۱۵) رمان سیاحت نامه دکتر ژاک آمریکایی را نخست در روزنامه ستاره ایران به صورت پاورقی چاپ کرد.

آثار

داستان

سیاحت‌نامه دکتر ژاک آمریکایی، ۳ جلد با نام‌های سه گمشده، سه فراری و سه عروسی، تهران، ۱۳۰۶
هوگوی ایرانی یا نخستین پرواز بشر، بی‌نا، یزد، ۱۳۲۱

نمایشنامه

ملکه عقل و عفريت جهل، دانش، تهران،

۱۳۱۲

شعر

اشعه حیات، بی‌نا، یزد، ۱۳۲۸

چکامه شمشیر، بی‌نا، تهران، بی‌تا

خردنامه استانبول، بی‌نا، تهران، بی‌تا

قصیده قرآینه یا ترانه روحی، بی‌نا، تهران، بی‌تا

نغمه دل، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران،

۱۳۳۷

دیوان اشعار

متفرقه

آتشکده یزدان (تاریخ یزد)، بی‌نا، یزد،

۱۳۱۷

انشاء عالی یا انشاء چهارفصل آیتی، تبریز، ۱۳۱۱

تاریخ فلاسفه، دانش، تهران، ۱۳۱۲

روش نگارش یا موضوع نویسی، بی‌نا،

تهران، بی‌تا

فرهنگ آیتی، دانش، تهران، ۱۳۱۴

کتاب نبی یا قرآن فارسی، ۳ جلد، یزد،

۱۳۲۴-۲۶

کشف الحیل، ۳ جلد، مؤسسه خاور،

تهران، ۱۳۰۷-۱۰

کواکب الدریه فی مآثر البهانیه، ۲ جلد،

مصر، ۱۳۴۲ ق.

گفتار آیتی، بی‌نا، تهران، ۱۳۴۷

گلستان شیخ سعدی، تهران، ۱۳۱۱

آیتی در مجله نمکدان که در فاصله سال‌های

۱۳۰۸ تا ۱۳۱۵ منتشر کرد، حکایت‌ها و قصه‌های

تاریخی، شعر و غیره را ثبت می‌کرد. ۶۱ شماره

از آن چاپ شد. بخش دیگری از نوشته‌های آیتی در مجلات دیگر نیز چاپ می‌شد از آن جمله یکصد و ده حکایت که در مجله آئین اسلام منتشر گشت.

منابع

آژند، یعقوب، نمایشنامه نویسی در ایران، نشر

نی، تهران، ۱۳۷۳؛ آیتی، عبدالحسین، کشف

الحیل، جلد ۱-۳، تهران، ۱۳۲۶؛ ایزدگشسب،

اسدالله، نامه سخنوران، تهران، ۱۳۱۶؛ بامداد،

مهدی، شرح حال رجال ایران در قرون ۱۲ و ۱۳

و ۱۴، جلد ۵، زوار، تهران، ۱۳۷۱؛ برقعی،

محمدباقر، سخنوران نامی معاصر ایران، جلد

۱، خرم، تهران، ۱۳۷۳؛ خاضع، اردشیر، تذکره

سخنوران یزد، جلد ۲، حیدرآباد رکن، ۱۳۴۱؛

خلخال، عبدالحمید، تذکره شعرای معاصر

ایران، جلد ۲، طهوری، تهران، ۱۳۳۷؛ مدخل

عبدالحسین آیتی؛ دایرةالمعارف شیعه، مدخل

عبدالحسین آیتی؛ دایرةالمعارف بزرگ اسلامی

رستگار، محمود، «احوال و آثار عبدالحسین

آیتی یزدی»، وحید، مهر ۱۳۵۷، شماره ۲۴۲،

صص ۲۹-۲۴؛ صدر هاشمی، محمد، تاریخ

جراید و مجلات ایران، جلد ۲، کمال،

اصفهان، ۱۳۶۳؛ محبوبی اردکانی، حسین،

«شرح زندگانی آقای آیتی» سالنامه فرهنگ یزد،

۱۳۲۷-۲۸، صص ۲۵-۲۳؛ هدایت، محمود،

گلزار جاویدان، جلد ۳، تهران، ۱۳۵۳.